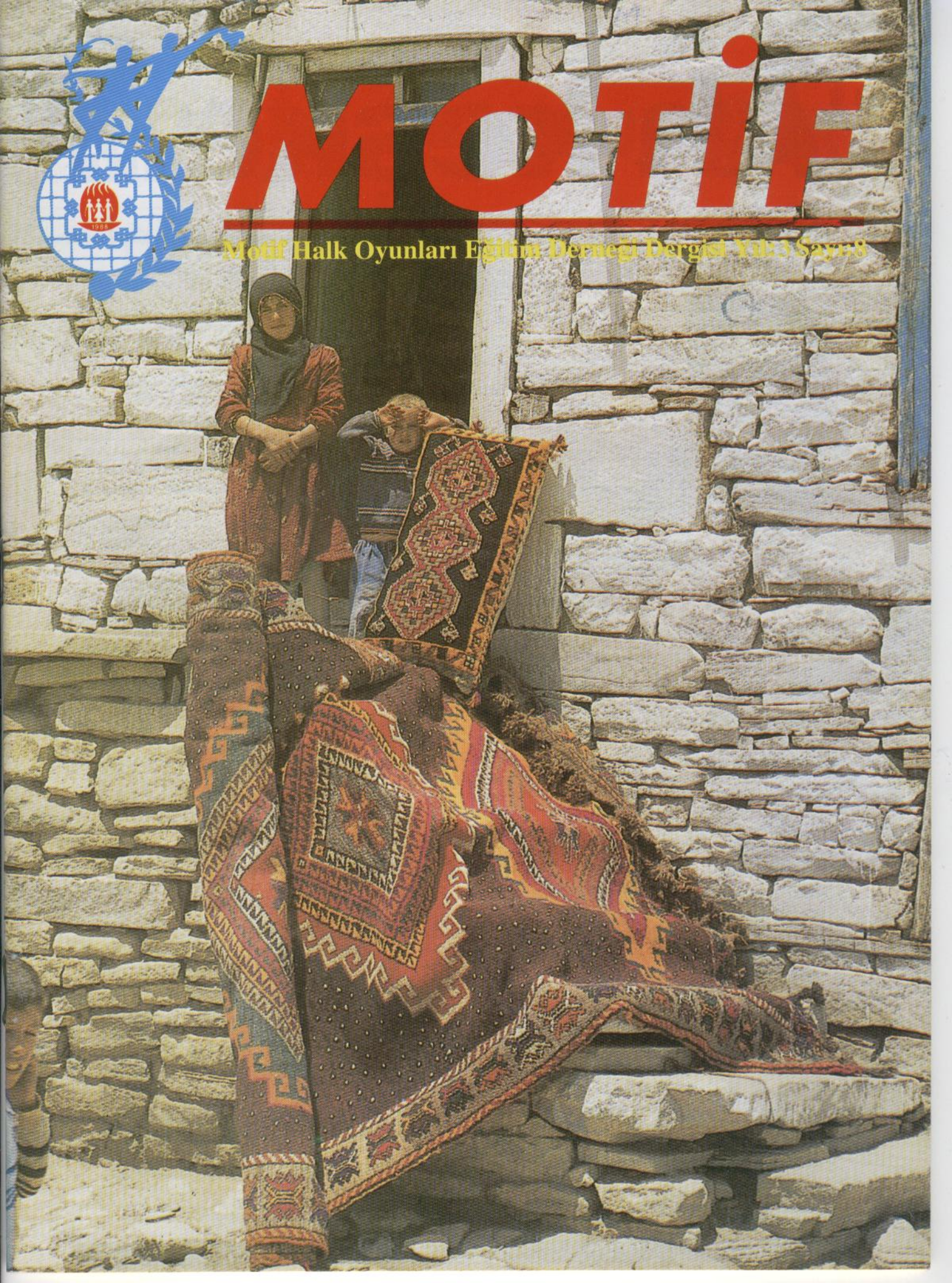

MOTİF

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Dergisi Yıl:3 Sayı:8

"Ah keşke..."

...demeyin, Ekinoba'ya gelin!

Uygar bir çevre
Yüksek inşaat kalitesi
665 Milyondan başlayan
peşinatlar
36 Aya varan taksitler
Ekintaş A.Ş. tecrübesi
ve güvencesi

Son pişmanlık fayda vermez... İstanbul' un batı yakasında yepyeni, çağdaş bir uygarlık olarak yükselen Ekinoba Evleri bitmek üzere: "Ah keşke zamanında alsaydık" pişmanlığını yaşamamak için, bir an önce Ekinoba Evleri' ni görün. Yüksek kaliteyle yakından tanışın. Yatırımınızı sağlam yapın!

Şimdi tam zamanı... Ekinoba Evleri'nin **1. kısmı hemen**, 2. ve 3. kısmı **bu yılın sonunda** sahiplerine teslim edilecek. Lütfen acele edin ve **Mayıs sonuna** kadar uygulanan **zamsız** fiyatlardan yararlanarak, **otuzaltı aya varan taksitlerle** kira öder gibi ev sahibi olun.

Ekinoba Evlerine ulaşmak çok kolay... Ekinoba Evleri, E-5 üzerinde, Büyükçekmece' yi geçtikten hemen sonra Güzelce mevkiinde. Deniz kıyısına

500 metre uzaklıkta olan Ekinoba'ya TEM yoluyla da rahatlıkla ulaşabilirsiniz.

Yeni ve uygar bir çevre... Ekinoba Evleri' nin bulunduğu Batıköy ve çevresi İstanbul' un yeni ve batılı yüzünü yansıtıyor. Planet İnşaat Market, Continent Alışveriş Merkezi, Macro Süpermarket, Tüypap Kongre ve Sergi Merkezi, Büyükçekmece Göl Alanları, Tatilya hep bu yakın çevrede yer alıyor.

Hayatı kolaylaştıran güzellikler... Ticaret ve alışveriş merkezleri, sağlık merkezi, okul, açık ve kapalı spor tesisleri, yüzme havuzu, doğal plaj, kıyı şeridi ve yürüyüş yolları, yat limanı, yakın gelecekte deniz otobüsü, çocuk parkları, bahçeler, eğlence merkezleri, sosyal ve kültürel tesisler, kesintisiz su ve elektrik gibi olanak ve aktiviteler Ekinobalılarının hizmetinde.

Hemen arayın...

Ekinoba Evleri Danışma ve Organizasyon
PARK OFİS Gayrimenkul Ltd.Şti.

Showroom(Şantiye): (212) 881 40 86-87 / 881 33 71
Merkez Ofis: (212) 288 01 32-34 / 266 40 85

Danışma servisimiz ve Showroom sürekli açık.
Örnek daireleri görmek için, her Cumartesi ve Pazar, saat 13.00'te,
Taksim AKM önünden kalkan servislerimizi kullanabilirsiniz.

"Keşke alsaydım" demeyin...

EKİNTAŞ A.Ş. bir EKİNCİLER HOLDİNG A.Ş. kuruluşudur.

MOTİF

Halk Oyunları Eğitim Derneği Dergisi

YIL: 3 SAYI :8 OCAK-ŞUBAT-MART 1997

İmtiyaz Sahibi

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği adına
M. Zeki BAYKAL

Genel yayın yönetmeni ve Yazı İşleri Müdürü

Ekber YEŞİLYURT

Kültür Sanat Danışman

Doç. Dr. Şenel ÖNALDI

Haber ve Halkla İlişkiler

Derya BARTLI

Reklam Sorumlusu

Sacide GÜNGÖR

Yayın Kurulu

Doç. Fikret DEĞERLİ
Sabahattin TÜRKÖÇLÜ
Ahmet DEMİRBAĞ
Sakin ÖNER
Emin KAYADUMAN

Hukuk MÜŞAVİRİ

Av. Zeycan KÜTÜK

Foto Muhabiri

Saffet KAYHAN

Dizgi, Grafik ve Yayına Hazırlık NUNU TANITIM

Tel:0.212. 615 70 02 - 615 72 23

Yönetim Yeri

MOTİF Halk Oyunları Eğitim Derneği
Fevzi paşa cad. No:124 Atikali- Fatih / İST.
Tel:0.(212) 531 61 68 Fax:0.(212) 635 52 43

Renk Ayırımı.....Has Grafik
Basım yeri..... Karar Matbaası

kapak Fotoğrafı : Muş yöresine ait Geleneksel bir konuttan dışarıya sarkıtılan güzelim halıyla Anadolu'nun zengin ve renkli dünyasını zaman kavramını unutarak yaşarız.

Dergimizde yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına , yayınlanan ilanların tüm sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Süreli yayındır. 3 Ayda bir yayınlanır.

İÇİNDEKİLER

Günümüzde Folklor İçin	3
21 Mart Nevruz Bayramı	4
İnsanın ve Kültürün Öze dönüş Süreci	7
Türk Halk Oyunlarında Hareketlerin Notaları	8
Halk Oyunlarının Ülke Tanımındaki İşlevi	10
Eğitim Sanat ve Ders Kitaplarımız	12
Göçle Gelen Kültürel Değişim	14
Yunus Emrede Sevgi	16
Mevsim Merasimleri	18
Koca Bir Tarihtir Bursa	20
Kültür ve Organizasyon	22
Deve Güreşleri	24
Arkeoloji	27
Nevşehirde Düğün Adetleri	28
TV. nin Halk Oyunlarına Bakışı	31
Uydurma ve Göçmen Halk Oyunları	32
Mut Yöresi Halk Giysileri	34
Haberler	36
Çig Köfte	38
Kars Folklorundan Örnek	39

MOTİF

HALK OYUNLARI EĞİTİM DERNEĞİ

HALK OYUNLARI NI SEVEN GENÇLER;
Yeni dönem kayıtlarımız Eylül ayında başlayacaktır.

Halk oyunlarına gönül veren herkesi
Motif Halk Oyunları Eğitim derneğine bekliyoruz .
Hep birlikte el ele , gönül gönüle,
**HALK OYUNLARINI YAŞATMAYA
NE DERSİNİZ?**

Fevzipaşa Caddesi No:124 Kat : 2 Atikali - Fatih / İSTANBUL Tel:0.(212) 531 61 68 Fax: 0.(212) 635 52 43

MOTİF DERGİSİ

ABONE FORMU

FİRMA ADI :

FAALİYET ALANI: KAMU () ÖZEL ()

ADI SOYADI :

ADRES :

..... POSTA KODU:

TEL: FAX:

Lütfen istediğiniz seçiminizi işaretleyiniz. (X)

YURT İÇİ

YURT DIŞI

6 AYLIK (2 SAYI İÇİN): 600.000.- TL.

6 AYLIK (2 SAYI İÇİN): 600.000.- TL.

1 YILLIK (4 SAYI İÇİN): 1.200.000.-TL.

1 YILLIK (4 SAYI İÇİN): 1.200.000.-TL.

ÖDEME ŞEKLİ

Ödemeyi Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Karagömrük Şubesi 03032236 - 2 numaralı MOTİF Dergisi hesabına yatırdım. Derginize aboneliğimin yapılarak posta ücreti tarafınızdan karşılanmak üzere abone olmak istiyorum. / / 199.....

Adı Soyadı
İmzası

Günümüzde Folklor İçin;

Oldukça uzun bir geçmişi olup, yurt içinde ve yurt dışında saygın bir geleneğe sahip olan Türk Folkloru'nu araştırıp derlemek ve hem bugüne hemde yarına ışık tutacak olan gençlerimize yegane miras olarak bırakmak hepimiz için önem arz etse gerek.

Bu amaç etrafında kenetlenmiş binlerce folklorcu kendi çabaları ile birşeyler başarmaya çalışmakta. Bugün Türk Folkloruna hizmet eden kişi, kurum ve kuruluşların yaptığı çalışmaların her biri, kendi ilkeleri doğrultusunda başarılı sayılabilir. Ama bu yeterlidir.? İşte bu soru biz folklorculara bir takım uyarı sinyallerini vermelidir. Batı ülkeleri içerisinde çağdaş folklor araştırma kurumları varken, niye dünya ülkeleri içerisinde en zengin folklor birikimine sahip Türkiyemiz'de bu kurumlar sınırlı sayıda. Neden her üniversitede bir halk bilim kürsüsü kurulmuyor ve yine var olan konservatuvarların sayısı arttırılmıyor.

Bu alanda Türkiye'nin en önemli problemi gençlere bu tür olanakların sunularak kendi öz kültürlerini bilimsel bir çerçevede inceleme ve araştırma fırsatının yaratılmamasıdır. Gençler kendini bu bilimsel kurumlarda yetiştirerek, bu bilgileri dünya ülkelerine rahat ve kendinden emin bir şekilde sunabileceklerdir. Folklor araştırmaları dalında gerek yöntem, gerek konu bakımından uluslararası çalışmalar yapılabilir.

Folklor öğretimi ve eğitimini yapmak yanında, yapılacak olan derlemelerin ustaca ve titiz bir çalışma ile arşivlenmesi gerekir. Bununlada yetinilmemeli. Bu cevher boyuttaki bilgilerin, araştırmaların yayınlanarak tüm dünyaya sunulması, folklorumuzun ilelebet yaşatılıp dünya ülkelerine tanıtılması ile önemli aşama kaydedilmiş olacaktır.

Türkiye'de folklor alanında yapılan çalışmalar, belirli kalıplardan sınırlanarak, araştırıcı, derleyici, ileriye yönelik ve yenilikçi bir anlayış ile gerçekleştirilmelidir. Elbette önemli olan geçmiş kültürün incelenmesidir. Ancak bununla beraber bugünün folklor olaylarında gündem dışında bırakılmamalıdır. Bu alanda eğitim veren kurumlarımızdaki öğretim görevlilerinin, bilimin isterlerine göre yapacakları derlemeler daha çok başarı sağlayacaktır. Kurumlarımız,

gerekli insan gücü ve yapı ile donatılarak, araştırma ve arşivleme işi yurt çapında yapılarak toparlanan folklor malzemelerinin bu kurumların bünyesinde arşivlenmesi gerekir. **Burada sağlanacak başarı oranı öğretim üyelerinin bilimsel ağırlığı ile orantılı olacaktır.** Bu bakımdan öğretim görevlisi seçimi başarının en önemli yanını teşkil etmektedir. Sağlam bir araştırma ve öğretim geleneği kurmak için, öğretim görevine getirileceklerin folklor alanında eğitilmiş, çalışmalar ile yurt içinde ve yurt dışında kendini ispatlamış değerli folklorcular olmalıdır. Üniversitelerde bu kapasitede bilim adamları yer almalı, sağlam bir araştırma geleneği kurulmalı, doçentler, asistanlar küçük kaygıların dışında seçilmelidir.

Bugün Halkbilimine hizmet veren bu kurumlarda (gerek üniversitelerde ve gerek konservatuvarlarda) yaşanan benci zihniyet genç neslin kendisini ispatlama şansını köreltmektedir. Gençlere okul sonrasında kendilerini geliştirme imkanı verilerek yarınlın bilimadamları olmaları konusunda yardımcı olunmalıdır. Yüksek lisans yapacakların sayısı arttırılarak onlara asistanlık şansı yaratılmalı geleceğin doçentleri, profesörleri Türk Folkloru'na kazandırılmalıdır.

Bu kurumlarda ders almayı sınırlı bir öğrenci gurubunun ders vermeyi de sayılı öğretim görevlilerinin hakkı olarak görmek yanlış olur. **Bu kurumların kapıları bu alanda bilgilerini arttırmak isteyen herkese, özellikle sistemli bir folklor eğitimi almadan yetişip çeşitli öğretim kurumlarında görev alan folklorcularada açık olmalıdır.**

Kısacası; bizlerin bilimsel çerçevede eğitim yaparak bu bilgileri dünya ülkelerine sunabilecek, genç nesile devletin yardımları doğrultusunda her türlü imkanı sunabilecek eğitim kurumlarına ihtiyacımız var. Biz bu doğrultuda üzerimize düşecek her türlü görev ve hazırsınız. Gönül azu ederkı bu düşünceler folklorumuza hizmet veren her birey için geçerli olsun.

M.Zeki BAYKAL

Nevruz -Yenigün

21 Mart Nevruz Bayramı

Yeni bir yılın yeniden uyanan tabiatla beraber kutlandığı bu anlamlı bayram Büyük Türk Milleti'ne ve tüm insanlığa kutlu olsun.

EkberYEŞİLYURT

Halkbilimci - Araştırmacı

21 Mart Nevruz, bütün Türk dünyasının çoşku içinde kutladığı gönüllerin geleceğe yönelik neşe sevinç ve ümitle dolduğu özel bir gün, önemli bir bayramdır.

Nevruz-i Sultani, Sultan Nevruz, Sultan Nevruz, Navruz, Mart Dokuzu, Manisa Mesir günü gibi adlarda da anılmaktadır.

21 mart günü, bütün Türk dünyasında "İstiklalin Kazanıldığı" kurtuluş günü olarak bir geleneğin doğmasına sebep olmuş, bu özelliği ile Ergenekon / Nevruz bayramı bir kurtuluş bayramı olarak kabul edilmiştir.

Ebulgazi Bahadır Han'ın ölüm-

süz eseri Secere-i Türk'te (1663) nakledilen Ergenekon menkıbesin de; 400 yıl dört tarafı yüksek dağlarla çevrili bir vadiye kalan Türk'ün Ergenekon'dan baharın başladığı gün (21 mart) çıkarak ata yurduna döndüğünde; hürriyetini, istiklalini kazandığı, dosta, düşmana Türk'ün varolduğunu tekrar duyurduğu belgelenebilir.

Azerbaycan Türkleri, Anadolu Türkleri, Balkan Türkleri, Afgan Türkleri, Orta Asya'dan Tatar, Kırgız, Türkmen, Kazak, Özbek, Uygur Türkleri Nevruz geleneğini canlı olarak günümüze kadar

yaşatmışlardır.

Nevruz:(nev, yeni ve rüz, gündün nevrüz). Eski bir iran takvimine göre yeni yılın ve ilkbaharın başlangıç günü II Nevruz günü kırlara çıkılarak yapılan bayram. II Nevruz-i amme (veya sultani). geceyle gündüzün eşit olduğu gün (22/23 Mart). II Nevruz-i Harizmşah sultanı Celeddin Melikşah'ın düzenlediği takvime göre yılbaşı sayılan gün. II Nevruz-i hassa, geceyle gündüzün eşit olduğu güne rastlayan yılbaşı töreni.

Nevruz Ortadoğu ve Ön Asya'da ki çeşitli halklarca yeni yılın başlangıcı ya da bahar bayramı olarak kutlanan gün. Efsanelerle örülerek çok değişik biçimler almış olan Nevruz geleneğinin Zerdüş'tininden geldiği sanılmaktadır. Günümüzde bu dini sürdüren Parsiler arasında yaşayan bayram olarak kutlanan Nevruz'da Yaşan, melekleri, koruyucu ruhlar ve ölümler için çeşitli duaların okunduğu bir dizi ayin yapılır. Parsiler Nevruz boyunca birbirlerini karşıdaki kişinin sağ elini avuçta geçirmeye dayanan hamazor töreniyle kutlarlar. Bu sırada karşılıklı iyi niyet sözleri söylenir.

Ari dilleri konuşan halklarca Güneş'in Koç burcuna girdiği, Tanrı'nın evreni ve insanı yarattığı gün olarak kabul edilen Nevruz, eski iran takviminde birinci ay olan Ferferdin'in ilk gününe rastlar . Bu günün karşılığı Miladi takvimde 22 Mart'tır. Nevruz İran'da eskiden iki aşamada kutlanır, 22 mart " Nevruz-ı amme " ,28 mart ise "Nevruz-ı hassa" olarak adlandırılırdı. İran şahları ve devlet ileri gelenleri bu

ÇAĞDAŞ UYGUR RESİM SANATINDA-NEVRUZ

TÜRKİYE

21 MART NEVRUZ
5000 YILDIR BUGÜN
TÜRK DÜNYASINDA BAYRAM VAR

AZERBAYCAN

KAZAKİSTAN

KIRGIZİSTAN

ÖZBEKİSTAN

TÜRKMENİSTAN

TACİKİSTAN

günlerde halkın bütün isteklerini yerine getirmeye çalışır, halkın dertlerini dinlemeye özen gösterirlerdi. Şenliklerle kutlanan bayram sırasında başta çocuklar olmak üzere herkes mutlaka yeni giysiler giyer, eski eşyaların yerine yenileri konulurdu.

İslamiyeti kabul etmeden önce de bahar kutlamaları yapan Türkler arasında Nevruz geleneği sonradan yaygınlık kazanmıştır. Anadolu'da kutlanan eski bahar şenliklerinin de Türklerdeki Nevruz geleneğinin biçimlenmesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Nevruz'a ayrı bir önem kazandıran Hz. Ali'nin doğum günü ve Hz. Fatma ile evlendiği gün olarak kabul ederler. Şiiler Nevruz'u Hz. Ali'nin halife ilan edildiği günün yıldönümü olduğu kabul edildiği gibi, Nevruz bir çok geleneğe konu olmuştur. Manisa'da her yıl Nevruz günü (22 mart) Mesir Bayramı düzenlenir ve halka mesir macunu dağıtılır. Geçmişte padişah ve devlet ileri gelenlerine " Nevruzıyye pişkesi" adıyla armağanlar ve divan şairlerince yazılmış " nevruzıyye" kasideleri sunulması da bu eski geleneğin uzantılarından.

Kafkasya ve Balkanlar'da da kutlanan Nevruz iranlılardan Araplara da geçmiştir. Arapçada "Nayruz" biçiminde geçen bu gün ve bununla ilgili gelenekler Irak ve Mısır'da günümüzde de varlığını sürdürmektedir.

Türk musikisinin en eski makamlarından biri. Bilinen çeşitleri şunlardır: nevruz büzürk, nevruz hicaz, nevruz hüsehni, nevruz Irak, nevruz isfehan, nevruz küçek, nevruz neva, nevruz buselik, nevruz rast, nevruz rehavi, nevruz saba, nevruz zengule, nevruzi acem, nevruzi arab, nevruzi asl, nevruzi hara, nevruzi sami, nevruzi sultani, nevruzi uşşak. Bunlardan nevruzi arab ile nevruzi hara'nın üç veya dört, diğerlerinin en az altı yüzyıllık geçmişi vardır. Günümüze hiç birinden örnek kalmadı.

Nevruzıyye : Nevruz günü verilen hediye veya kaside özellikle kaside şeklinde yazılan nevruzıyye'nin kaynağı iran edebiyatıdır. Nevruz gelince , İran şairleri değişik amaç-

1- Azerbaycan	21 Mart Nevruz Bayramı (Resmi Tatil)
2- Kazakistan	21 Mart Nevruz Bayramı (Resmi Tatil)
3- Kirgizistan	21 Mart Nevruz Bayramı (Resmi Tatil)
4- Özbekistan	21 Mart Nevruz Bayramı (Resmi Tatil)
5- Türkmenistan	21 Mart Nevruz Bayramı (Resmi Tatil)
6- Afganistan	21 Mart Nevruz Bayramı (Resmi Tatil)
7- Tacikistan	21 Mart Nevruz Bayramı (Resmi Tatil)
8- Türkiye	21 Mart Nevruz Bayramı
9- K.K.T.C.	21 Mart Nevruz Bayramı

KUZEY KIBRIS
TÜRK CUMHURİYETİ

larla sultanlara, devlet büyüklerine kasideler sunar, onlardan bazı isteklerde bulunurlardı. Eski İran edebiyatında, özellikle Persler zamanında nevruz dolayısıyla sultanlara, şahlara kaside sunmak, yeni yılı kutlamak bir gelenek niteliği taşırdı. Zamanla bu gelenek bir çok müslüman ülkesinde de benimsendi. Saray çevresinde toplanan sultanlara , devlet büyüklerine veya çevrenin büyük zenginlerine yakınlığı olan şairler nevruzıyye denen kasideler yazmağa başladılar. Divan edebiyatında nevruzıyyeler daha çok padişahlar için yazılır, karşılığında yeni yıl dolayısıyla " caize " denen para alınır.

Persler zamanında, nevruz gelince bütün hekimler, eczacılar kendi aralarında özel bir macun yapar, bunu yiyenlerin o yıl türlü hastalıktan korunabileceğini söylerlerdi. zamanla bu gelenek değişti. Nevruzıyye, nevruzda yapılan özel bir tatlının adı oldu. Bugünde nevruzu kutlayan milletlerin bu eski geleneği sürdürerek yaptıkları

tatlılara veya macuna genellikle nevruzıyye denmektedir. Nevruzıyye, İlk harfi "sin" olan yedi maddeden (somak, sebze, sümbül, semek, sirke,sir,senced) yapılırdı. Kırk bir türlü baharat ve koyuca şerbetle yapılan , macun şeklinde bir çeşidi de vardı.

İnançların hâlâ devam eden bir parçası olan Nevruz, her yıl olduğu gibi bu yıl da Türk dünyasında 21 mart'tan bir önceki haftaya rastlayan salı günü akşamı başladı. O günün akşamı, geleneklere uyularak, her evin önünde bir ateş (tontar) yakıldı. En gencinden en yaşlısına kadar herkes bu ateşin çevresinde toplanıp havaya bezden yapılmış ateşten fişekler atıldı. Daha sonra da " Benim hastalık ve solgunluğum ateşe gitsin, ateşin (kor) kırmızı rengi bana gelsin " diyerek yanan ateşin üzerinden atladılar. Atlayış, üç kez sürdü. Bu atlayışlar sırasında tüm geç kızlar ve delikanlılar bekar, sözlü ,yada nişanlı olsun, dilek tuttular. Çünkü, bu en büyük bayramlarının gereklerinden birini yerine getirirken, tüm dileklerinin

gerçekleşeceği inancı içindeydiler. İnanışlarına göre, bütün yıl boyunca cinlerin ruhları, insanlara sarılı olarak yaşardı ve kızıl cin, ak cin, kara cin olarak bilinen bu cinler, ancak bu atlayış sırasında, ateşin yanicılığından kaybolup gideceklerdi.

YEDİ LEVİN SOFRASI: Ateşten atlama töreninden sonra herkes evine çekildi ve herkes "yedi levin" sofrasında toplandı. Sofrada, bir ay önceden tabaklar içinde yeşertilen buğday yeşermiş ("Göy" tabakları) ve yedi madde de (Yedi levin) vardı

: Sumak, semeni, sencet, sib, sirke, sikke ve sebze. Ayrıca kuruyemiş, Kur'an-ı Kerim, yanan bir mum , ayna, uzaktaki yada ölmüş yakınlarının fotoğrafı da yer alıyordu. Bu sofrada aile reisi o yılın aydınlık olması dileğiyle yeni aldığı lambayı yaktı; dualar okuyarak yedi levinden bir miktar lambaya ve odanın dört köşesine serpiverdi. İnanı-

şa göre, bu davranış, yeni yılda o eve bolluk ve bereket getirecekti. Aile reisinin izniyle , evli kızları ve nişanlıların yedi levinden payları ayrıldı ve yemişler yenmeye başlandı. Kutlamalar sırasında, hemen her evin kapısı çalındı ve açılan kapıdan içeri boş bir torba ya da eşarp atıldı. Bu torbaya sofradaki yedi levin ve hediyelerden bir miktar konuldu. Kapıdaki kişi, kendisini göstermeden torbayı alıp gidiverdi. Kimsede, torbayı alanın kim olduğunu merak etmedi.

Daha sonra komşular evlerde toplanıp geç saatlere kadar eğlendiler. Eğlenceler böylece sürüp giderken gençler niyet tutup, komşu evlerin pencere ve kapılarında, içerde konuşulanları dinlediler. İyi söz duydularsa o yıl kendileri için iyi, kötü söz duydularsa kötü geçeceğine inanılır. Genç kız ve erkekler , dileklerinin yerine gelmesi için soğuk suda

yıkandılar.

Bayram hazırlığı olarak nişanlı kızlar bey çorabı dokudular, mendil işlediler, genç gelinler baba yada kardeşleri için armağanlar aldılar. Tüm evler silindi, temizlendi. Tandır yanan yerlere su serpildi, undan nakışlar, at, insan, çiçek, güneş ve ağaç resimleri çizildi. Pişirilen yumurtalar, soğan kabuğu ya da samanlarla kırmızıya, sarıya boyandı.

Bu arada din adamları da toplanıp yıldönümünü beklediler. Bayram

Nevruz Tatlıları

akşamı geniş bir leğen içindeki suya, dualar okuyarak bir balık bıraktılar. Tam geceyarısı balık ters dönerek bir süre öyle kaldı, yeniden yüzmeye başladı. Bu " yıl tefil " in , yani yeni yılın geldiğine işaret etti. (Tefilin o yıl ne üzerine olduğuna din adamları ilan ederler. Kuzu üzerine olmuştaysa o yılın çok iyi geçeceğine , insanların kuzu gibi mülayim olacağına , kurt üzerine olmuş ise insanların birbirlerine o yıl kötülük edeceğine inanılır. (Bu çeşitli hayvanlar üzerine de olabilir.)

NEVRUZ GECESİ : Nihayet Nevruzda geldi. Herkez bu kutsal günü kutluyor. Sultan Celalettin Melikşah'ın düzenlediği takvime göre Nevruz, yılbaşı olarak kabul ediliyor. Geceyle gündüzün eşit olduğu 21 Mart'da böylece yılın ilk günü (Nevruz-i Hassa) olarak benimsenmiş.

İnanışa göre Nevruz'da burçlar değişir, baharın gelişi nedeniyle yeryüzünde bir canlılık ve bolluk başlar. Kış uykusuna yatan bütün hayvanlar Nevruz günü uyanır. Eski inançlarının etkisi altında kalanlar, Müslümanlığı kabul et-mekle birlikte , eski inanç ve geleneklerini bırakmadılar. 21 mart günü kutlanan Nevruz Bayramı'ndan eski törenlerden kalma inançlar, değişik nitelikte sürdürülüyor.

13 GÜN SÜREN BAYRAM : Onüç gün sürecek bayramın en önemli günü 21 Mart. Sabahleyin , namaz dönüşü bir akar suyun başına gidilerek eller yüzler yıkanacak. Eski yılın pislikleri bu suda akıp gitsin diye. Hayvanlar, suya götürülüp Nevruz suyu içirilecek canlanıp semirsinler diye. Eller öpülecek, armağanlar alınıp verilecek. Dost, komşu, akraba ziyaretlerine gidilecek. Çocuklar en yeni giysilerini giyecekler. Sokak aralarında yumurta tokuşturulacak. küskünler barışacak. On üçüncü gün gelip çatığında , Ahali evlerinden uzaklaşıp kırlara çıkacaklar ve bayram öncesi tabaklarında yeşerttikleri " Göy" leri de beraberlerinde götürecekler. Bir akarsuyun başında durup ellerindeki göyleri suya atacaklar. Çünkü, 13 rakamı uğursuzdur ve bu suda akıp giden " Göy"ler, bütün kötü ruhları da beraberinde alıp götürecektir.

BAYRAMINIZ KUTLU OLSUN.

İnsanın ve kültürün öze dönüş süreci mi?

Osman GÜZELGÖZ

Araştırmacı - Yazar

Kitle iletişim araçlarının çoğalma sı, TV kanallarının artması, etkinliklerin “ **dejenerasyon sürecini**” de etkiledi muhakkak. “ **İnsanları bilgilendiriyor ve eğlendiriyoruz**” diyerek hızlı bir; kökten, kültürden, kimlikten uzaklaştırılma furyası başlatıldı...

İnsanımız; folklorun güzelliklerinden koparılmak.. türküleri ve halaylarının, barlarının ve zeybeklerinin coşkusunu hissetmemek.. toprağının ve Anadolu bozkırlarında açan çiçeklerinin kokusunu duymamakla karşı karşıya getirildi.

Bir yandan Aşık Veysel:

**“Allı durnam bizim ele varırsan
Şeker söyle, kaymak söyle,
bal söyle;**

Eğer bizi sual eden olursa

Boynu bükük ,benzi

soluk yar söyle...” diye

mızrabını tellere dokundurup yalnızlığına , kimsesizliğine ağlarken diğer taraftan “ **ritmik**” melodilerle örtülmeye çalışılan uyduruk sözler “**paralı kliplerle**” insanımızın zihnine “**kazılmaya**” çalışılıyordu.Medyatiklik, sansasyonellik, paparazzilik, mahramiyetlere tecavüz “ **sanat**” adı altında hep ön planda tutulmaya gayret ediliyor; yoz ve kendi köklerinden habersiz dalların “**hışırdaması**” ile göz boyamacılığı yapıyordu.

Bir çok insan “ **Eyvah; Artık İş İştten geçti. Folklorumuz, türkülerimiz, oyunlarımız, gıysilerimiz, adetlerimiz unutuldu.. biz de yabancılaştık. Gençliğimiz pop ve top listeleri arasında kaybolup gitti;..**” diye feryat edip

dövünürken bütün hesaplar altüst oldu. Kimsenin tahmin edemeyeceği bir biçimde insanımızda (şimdilik kısmen yüzeysel olsa bile) **öze ve kendine dönüş arayışları** başladı.

Türküler daha bir can kulağı ile dinlenilmeye , hoyratlar, bozlaklar, baraklar yüreklerde yankı yapmaya yüz tuttu. Halk oyunlarımızdaki figürler artık ilgi görüyor. Davulun tuttuğu ritimler ve zurnanın **insanın başını döndüren nefesleri** çoğu kimse tarafından artık “**gürültü**” olarak kabul edilmiyor.”

Milyonlarca insan, **Erkan Oğur**' un düzenlemesi ve muhteşem yorumu ile “ **Fırat Türküsü** ” nü dinledi, dinliyor. Bu türkünün de sahibi ve bestecisi olan güzel insan İzzet Altınmeşe'nin bütün kaygılarından ve hesaplardan uzak, sadece halk müziği ve folkloru ikram ettiği “ **İzzet-İ İkrâm**” programı daha çok seyrediliyor artık. Yavuz Bingöl'ün okuduğu türküler mırıldanıyor ağızlarında... Eşkiya filminde Urfa Ekibi'nin okuduğu gazel ve türküler dikkatini çekiyor insanımızın, çoğunluğu genç olan yüzlerce insan (nostaljik takılmak gibi algılsa da); **Celal Güzelses'in, Malatyalı Fahri'nin, Tenekeci Mahmut Güzelgöz'ün, Hisarlı Ahmet'in** kasetlerini soruyor müzik marketlerde. Bağlama çalmak, kaval üflemek, tarın telleri arasında “ **gönül gezlerine** ” çıkmak yadigarlanmıyor... Binlerce genç dernek çatıları altında ve çeşitli oluşumlar içinde el ele vererek

Malatya'nın, Diyarbakır'ın, Urfa'nın halayını.. Erzurum'un, Artvin'in barını... Ege'nin zeybeğini oynuyor. Zılgıtlar , çığlıklar, tebessümler, kınalı ve terli eller birbirine karışıyor Evlerde Şark Köşeleri daha bir kıymetli şimdi. Şark Sofraları sardı yurdun dörtbir yanını. Kilimler, seccadeler, marhamalar, heybeler, neçekler, yazmalar, kuramalar süslüyor herkesin odasını... Çoğu kimse yurdunun yaylasına, obasına, ovasına, kurduna, kuşuna, süsüne ve nakışına olan yabancılığını (belki de hasretini) hatırladı kimbilir;...

“Niye böyle oldu.. bunun sosyal, ekonomik ve kültürel sebepleri neler ?”. gibi bir soruya cevap vermek gerekiyor belki. Bunun üzerinde yeterince durabilir ve “**tahlillerimizi**” objektif yapabilirsek; “ **Bu böyle devam eder mi?** ” sorusuna da doğru cevap verebiliriz.

Bu hususu başka bir yazımın konusu yapmak taahhüdü ile şimdilik sadece bir endişemizi dile getirerek noktalayalım;

Bizim gönülümüz; insanımızın ve kültürümüzün bu öze dönüş sürecini “ **hazmetmesinden, yaşatmasından ve kendi mecrasına oturtmasından** ” yana. Çünkü medyatik, ticari ve popülarizm merkezli bir “ **öze dönüş**” hep korkuttu bizi şimdiye kadar.

İnşallah aklimıza gelen başımıza gelmez...

Türk Halk Oyunlarında Hareketlerin Notaları (Oyun Alfabesi 4)

Doç.Dr.Şenel ÖNALDI
İTÜ. TMDK. Çalgı Yapım Bölüm
Başkanı

	Sağ Başlayan Bacak				Sol Başlayan Bacak				
	Sağ-Sol Dik	Sağ Bükük	Sol Bükük	Sağ-Sol Bükük	Sağ-Sol Dik	Sağ Bükük	Sol Bükük	Sağ-Sol Bükük	
Sağ Topuk Sol Burun									İ l e r i Y ü r ü y ü s
Sol Topuk Sağ Burun									
Çift Burun									
Sağ Burun Sol Taban									
Sol Burun Sağ Taban									
Çift Taban									
Sağ Taban Sol Topuk									
Sol Taban Sağ Topuk									
Çift Topuk									
Sağ Topuk Sol Taban									
Sol Topuk Sağ Taban									

Yürüyüş Hareketlerinin Notası 484 Adettir.

a.) Yana Yürüyüş	8 Adettir	Sağ Kırık	Sağ Kırık	İkisi Dik	İkisi Kırık
Sağ Yana					
Sol Yana					

- b.) İleri Geri Yürüyüş (Adım Yürüyüş)..... 144 Adettir.
- c.) İleri Geri Bir Ayak Boyu Yürüyüş..... 144 Adettir.
- d.) İleri Geri Bir Ayak Boyu Sürütmeli Yürüyüş.. 144 Adettir.
- e.) İleri Geri Çapraz Yürüyüş..... 144 Adettir.
- f.) Ayak İkileme (Sağ ve Sol) 1. 2.

b.), c.), d.), e.) maddelerinden yalnız bir tanesi için şema yapılırsa aşağıdaki gibidir.

HORON KURMA

Yöre: İskefiye-TRABZON

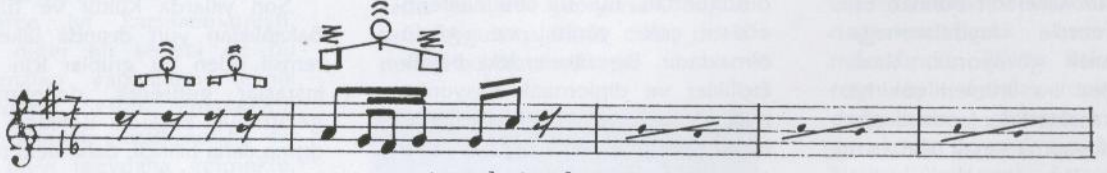
(omuzdan
titreme)

Veren: Sırrı Öztürk

Derleme ve nota: Şenel Önaldı

El el üzeri tutuşma

Derleme tarihi: 29.Mart.1978

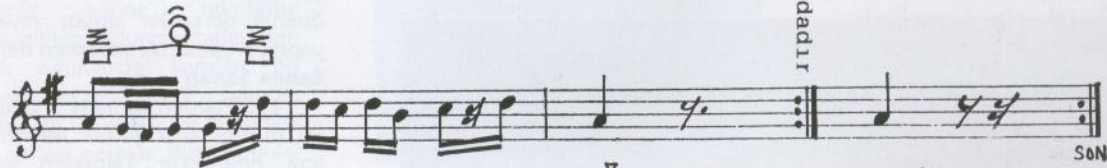

total toplanma

yürüyüş düzeni
hazırol

yılan vâri
bir ayak boyu
yürüyüş
(total yürüyüş)

üç kere
anlamındadır

SON

sol geriye çapraz basma

sağ geriye çapraz basma

sağ ayak ucu ilerde yürüyüş

total toplanma

hazırol

sağ sekmeli (sol diz sağa sola hareketli)

sol sekmeli (sağ diz sağa sola hareketli)

NOT:

Porte üstündeki ya da altındaki hareket notalarından bir diğeri gelinceye kadar (tıpkı müzik notalarındaki diyez ,bemol gibi) işaret edilen hareketler yapılır.

Halk Oyunlarının Ülke Tanıtımındaki İşlevi

Sabahattin TÜRKOĞLU

Yıldız Sarayı Müzesi Müdürü

Folklor ürünleri bir ülkenin tanıtımında ne denli yararlı olabilir? Bunu öğrenmek için dünya ülkelerinin uygulamalarına kısa bir göz atmak yeterlidir. Elbette folklor deyince yalnız halk oyunlarını hatırlamamak gerekir. Halkın geleneksel tüm yaşantısı, eğlenceleri, bayram ve festivalleri ile yemekleri ve elle yaptıkları ürünler de bu kapsam içinde düşünülmelidir. Böyle olduğu zaman bütün ülkelerin bundan en ileri derecede faydalanmağa çabaladıklarını görüyoruz. Uzak doğu ülkeleri bu ürünleri çok iyi değerlendirmektedirler. Japonya çay sanatı, çiçek yapma sanatı (ikebana) Halk tiyatroları ve bazı ritüel festivalleriyle konuyu en iyi değerlendiren ülkelerden biridir. Tayland, Kore, İspanya, Katmandu, Hindistan, Brezilya, Çin ve bazı Afrika ülkeleri biraz da doğal yapılarından olmalı en çok ilgi çeken ülkeler arasında yer alırlar. Bütün bu

folklorik ürünlerin mümkün olduğu kadar doğal ortam ve biçimleriyle sunulmasına çalışıldığı zaman elbette başarı oranı büyüktür. Halk oyunları bu etkinliklerin ayrılmaz bir parçası olarak daima mevcut olmuştur. Tanıtım da halk oyunlarının diğer folklor ürünlerine göre ayrı bir özelliği vardır. Halk oyunları birlikte özellikle milli giysilerin ve milli musikinin de birlikte sunulması söz konusu olduğundan bu tür etkinliklerin etkisi çok yönlü ve güçlü olmaktadır. Dış ülkelerdeki Büyük Elçilikler ve diplomatik misyonlar milli günlerde veya özel davetlerde hiçbir etkinlik bulamasalar bile ellerinde mevcut giysileri mankenli olarak sunmakta, el sanatlarından birkaç örnek sergilemektedirler. Fakat uluslararası diplomatik ilişkiler içinde halkoyunlarının da bulunduğu kısa gösteriler adeta bir gelenek haline gelmiştir. Bu biz folklorcular için sevindirici ve gurur

verici bir olaydır.

Elbette yurt dışına herhangi bir ülkenin davetlisi olarak giden gurupları ayrı bir kategoride ele almak gerekir.

Ne yazık ki...

"Yurt dışına gösteri maksadıyla giden halk oyunları ekiplerinin pek çoğu kendi imkanlarıyla yarı resmi yollardan gitmekte ve aldıkları başarılar da kendi çevrelerinde kalmakta, fazla yayılmamaktadır.

Son yıllarda Kültür ve Turizm Bakanlıkları yurt dışında ülkemizi temsil eden bu gruplar için bazı kıstaslar getirerek, denetimden geçirmeye başladı. Böylece yurt dışına daha bilinçli, daha derli toplu ve temsil kabiliyeti olan grupların çıkması sağlanmış oldu. Bu uygulamayı Balkan ülkeleri ve Sovyetler Birliği daha önceden yapmaktaydılar. Sekiz - on yıl öncesine kadar bu konuda Avrupa şehirlerinde yapılan yarışma ve şenliklerde Balkan ülkelerinin önemli dereceler alması veya ün yapması yalnız bu sebepten değildi.

Sahne Sanatı

1930'lardan sonra halk oyunları ve müziği artık yalnız mahallinde icra edilmekle kalmayıp sahne sanatları arasına girmeye başlamıştı. Açık hava müzeleri konusunda olduğu gibi yavaş yavaş çağdaş teknoloji ve modern hayatın başlaması ve geleneklerin unutulmaya yüz tutması üzerine, bu ülkeler bir taraftan otantik (aslına uygun) ürünleri çeşitli yollarla arşivlerken, bir taraftan da bunları sahnelemek ve müzeleştirmek çabasına giriştiler. Köyden, kasabadan sahneye aktarılan

Bingöl Yöresi Halk Oyunları Ekibi

danslar, otantik bir sergilemeyle monotonlaşıyor, seyircilere fazla bir şey veremiyorlardı. Zira dans ve müzik, icra edenleri eğlendirirken, pasif bir vaziyette sandelyesinde oturan seyircilerin aynı yoldaki heves ve zevklerini tatmin etmekten uzak kalıyordu. Seyirci karşısında oynayan kişi de köyündeki kadar rahat olamıyordu. Böyle olunca seyirci faktörü ve onun gözü - kulağı ağır bastı. Gösterilerin seyircinin hoşuna gidecek ve ona birşeyler verebilecek tarzda hazırlanması lazım geldiği anlaşıldı. Gösteriyi yapanlar ise ister istemez sanatçı kategorisine girmişti. Buna göre danslarda biteviye sürüp giden tekrarlar kaldırılmalı, görünümü hoş gruplamalar, girişler çıkışlar ve kareografi denilen dans adımlarının tanzimi gerekmektedir.

Bunlar yapılmaz dans otantisiteden biraz uzaklaşıyor fakat seyirci memnun oluyordu.

Ülkemizde halk oyunlarında sahne ve uyarlamaları önceleri tutucu çevrelerce iyi karşılanmamıştı. Bunun diğer bir sebebi de bu uygulamaları yapanların teknik bilgilerden yoksun olmalarıydı. Bunun sonucu olarak acayip bir sahne olayı meydana gelmekte, oyunlar seyirciye zevk vereceğine bıkkınlık ve rahatsızlık yaratmaktaydı. Hala zaman zaman gerek sahnede ve gerekse televizyonda seyredilen bazı gösterilerde halk oyunlarımız ne köydeki gibi sunulmakta, ne de "stilize" dediğimiz sahne tekniğine uydurulabilmiş bulunmaktadır. Beri taraftan oyunlarda yapılan bir düzenlemenin refakat eden çalgı ve musikiyle de bir ahenk ve uygunluk içinde olması gerekir. Bütün bunlar gözönüne alınarak halk oyunlarımızın, Batı ülkelerinde neden bu derece başarılı olduğunu anlamak pek zor değildir. Bunun çeşitli sebepleri vardır.

Davul - Zurna

Batılı genellekle sakın bir hayat yaşar. Nitekim Balkan ülkeleri dahil olmak üzere bu durum onların halk müziği ve oyunlarında da görülür. Böyle olunca ritmik kıvrak ve hareketli oyunlar ile gene ritmi

Aydın Yöresi Halk Oyunları Ekibi

doyurucu bir biçimde verebilen sazlar, onlarda uyarıcı ve cazibeli bir etki yapmaktadır. Nitekim gene türk dansları olmasına rağmen bağlama ve kaval eşliğinde yapılan az hareketli danslarımız aynı ilgiyi uyandıramamaktadırlar. Burada davul - zurnayla oynanan oyunlar çok önemli bir faktör olarak gösterilebilir. Davulun bir salon çalgısı değil meydan (açık hava) çalgısı olduğunu düşünemeyip sahnede ve açık havadayken sesinin ayrı ayrı ayarlanmaması ne kadar ters etki yapıyorsa, bunun tersi uygulamalardaki etkisi de o derece büyük olmaktadır.

çağdaş teknoloji ve modern hayatın başlaması ve geleneklerin unutulmaya yüz tutması üzerine, bu ülkeler bir taraftan otantik (aslına uygun) ürünleri çeşitli yollarla arşivlerken, bir taraftan da bunları sahnelemek ve müzeleştirmek çabasına giriştiler.

Bunun yanında oyunlarımız çok zengin bir çeşitliliğe ve renkliliğe sahiptirler. Kıyafetlerimiz de öyle... Kaldığı artık sahneleme konusunda tecrübelerle yetişen elemanlar çoğalmaya başlamıştır. Son yıllardaki yarışmalarda oyunlarımızın sahne düzenlemeleri fevkalade başarılıdır.

Bütün bunlardan öte Milli Eğitim Bakanlığı'nın kültürel faaliyet olarak

halk oyunlarını okulların programına koyması ve yaptığı yarışmalar bazı özel kuruluşların aynı doğrultudaki faaliyetleri teşvik unsuru olarak ve halk oyunlarının geliştirilerek yaygınlaştırılması açısından kayda değer çalışmalarır.

Tanıtım Aracı

Halk oyunlarımız Milletlerarası kültürel ilişkiler içinde tanıtım aracı olarak kullanılacak çok önemli bir potansiyeldir. Bunun uzman ellerde ve daha çarpıcı bir biçimde, daha üst seviyelerde bir sanat olayı olarak değerlendirilerek her zaman mümkündür. Kültür Bakanlığı'nın resmi halk oyunları topluluğu bu doğrultuda önemli adımlar atmaktadır. Bu arada aynı bakanlığın Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün ilmi çalışmalar yoluyla yaptığı katkıların iyi değerlendirilerek konunun daha iyi organize edilmesi ve daha güçlü bir hale getirilmesi mümkün görülmektedir.

Her ne kadar folklor adı kullanılıyorsa da bu faaliyetler folklorun bir dalı olan Halk Oyunları ve musikisini kapsamaktadır. Fakat bu tür yurt dışı faaliyetlerin bütünüyle folklor olayı olmaması için de hiç bir engel yoktur. Bu heyetlere Türk mutfağının tatlıları ve lokumuyla tanıtan ahçı, şekerci gibi ustalar, sergilenmek üzere Türk el sanatları ürünleri ve Karagöz ustaları da dahil edilerek daha çarpıcı sanat olayları düzenlemek mümkündür ve daha faydalı olacaktır."*

*Yazarın 11 Ekim 1986 Tercüman gazetesinde yayınlanan makalesinden alınmıştır.

Eğitim - Sanat ve Ders Kitaplarımız

**Çocuklar Çiçektir,
Lütfen esirgemiyelim.**

Yard.Doç.Dr.Gökten AY
İ.T.Ü. T.M.D.K. Öğr. Üyesi

Ülkemizde , Türk müziğinin resmi olarak eğitimi 1976 yılında İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nın kurulması ile başlamış, ilerki yıllarda Ege Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi Konservatuarları ile devam etmiştir.

Amaçları Türk müziğini eğitmek, öğretmek, yaymak, derlemek, araştırmak, geliştirmek olan Türk müziği Konservatuarları, lisans, yüksek lisans, sanatta yeterlilik ve bu sene açılacak doktora programları ile müziğin sanat'la birlikte bilim olduğunu gösteren tezler, çalışmalar yaptırılmaktadır.

Günümüze kulaktan kulağa, ustadan çırağa, meşk yolu ile aktarılan Türk müziğinin; ses sistemleri yanında, makam, dizi, ritm, prozodi, beste, derleme, çalgı problemleri de ele alınmaktadır. Müziğin sadece çalmak ve söylemek olmadığı, uygulamaya teorinin birbiriyle uyuşması gerektiği artık kabul edilmiş olmuştur. Elbette Türk müziği duygu, gönül müziğidir. Elbette halkın bir

aynasıdır.. Ama, bir çalgının yapımında (standardizasyon); teznenin kullanılmasında; yayın çekilişinde; notaların, metodların yazılışında, hazırlanılışında; bestelenecek eserlerde, yakılan türkülerde bir sistem vardır. Önemli olan bu sistemi bilimsel bir şekilde açıklamaktır.

Büyük düşünürümüz Yunus Emre'nin çok sevdiğim, kendime örnek aldığım şu dörtlüğü çok şeyi anlatmıyormu?

**İlim ilim bilmektir,
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsen,
Bu nice okumaktır.**

Rahmetli hocam, sanatçı,folklorcu Nidâ Tüfekçi " Çatalla ayran içilmez" dedikten sonra "Kitaplarda yer alan her bilgiyi, tek doğru kabul etmeyin,halkı tanıyın. Bir folklorcu için halkın telâkkisi, kitaplarda yer alan kesin hüküm ve bilgilerden önce gelir. Bunun için halktan elde edeceğimiz bilgileri iyi muhakeme ederek yazıya geçirin" derdi.

Yine sanatçı Ali Ekber Çiçek bir söyleşiyi şöyle bitirmişti; "Cahilden uzak dur, kamile yakın ol, riya ve münafıklık olan yerde durma, ayırıcı değil birleştirici ol, her yerde söz söyleme, dinlemesini bil, evvelâ gerçekleri kendinde ara ve bul, insanı tanımak istiyosan kendini tanı.

" Sürekli olarak bir eğitim içinde olan insan, doğduğu günden ölünceye kadar geçen ömründe topluma faydalı, gerçekçi bir birey olmanın gayreti içindedir. Ona bu kişiliği; isbatlanmış, kabul

edilmiş,denenmiş,birikim sonucu elde edilmiş bilgiler verir. Ancak herşey okul adı verilen binaları, sıraları, hocaları olan yerlerde verilemez. Hayat dediğimiz ortamda, insan, sürekli bilgi yağmuru altındadır. Birey hayat üniversitesinde iyiyi-kötüyü, güzeli-çirkini ayırt ederek ilerler. Bu ortamda verilen bilgilerin bilimsel olması, ispatlanması şart değildir. Buna karşılık okul çatısı altında verilen, yazılmış kitablardan, dergilerin mutlaka"doğru" olması gerekir. Çünkü, eğitim kültürümüzü ahlakımızı, tarihimizi en iyi öğrenmemizi sağlar.

Bu nedenle " Milli eğitim şuraları" sürekli toplanır, Talim Terbiye Kurulları görevlendirilir ,ders kitaplarının yazımı için komisyonlar kurulur. Bizlerde çocuklarımızı gönül rahatlığı içinde öğretmenlere teslim ederiz.Peki, öğretmen okulunda, yeterli bilgi alamamışsa ve ders kitaplarında yanlış ifadeler varsa, verilecek yanlış bilginin çözücüsü ya da sorumlusu kim olacaktır? 1995 yılında, halâ, isbatlanmış, konservatuarlarca tezleri yapılmış konuların yanlış kullanımını ile ilerleme nasıl sağlanacaktır.

İsterseniz konuyu biraz açalım.İlköğretim, Sosyal Bilgiler Ders kitabı 4.sınıf 3 yazar ismi var. Altta da " Talim Terbiye Kurulunun 25.04.1994 gün ve 1483 sayılı kararıyla 5 yıl süre ile Ders kitabı olarak kabul edilmiştir" yazısı var.1

Bu ders kitabının 8. sayfasında "Aile" konusu işlenerek, anne ve çocukların önemine, Anayasamızın ilgili hükümleri belirtilerek yer verilmiş.134. sayfa ile "Yurdumuzda

eğitim, sanat, ve spor" konusuna girilerek, 138. sayfada "Türk folkloru" işlenmiş. "Bir ülkede yaşayan insanların oyunlarının, müzikleri, halk edebiyatı ve el sanatlarının meydana getirdiği kültür değerlerine folklor denir;" denmiş. Bu açıklamadan folklor-müzik, oyun, halk edebiyatı, el sanatları anlaşılmalıdır. Gerçekte ise folklor; bir ülkede, yörede, yaşayan insanların üretmiş olduğu, anonimleşmiş değerleri tesbit ederek derleyen bir bilim dalıdır. Ya da kısa bir tanımla "halkın, insanların aynada aksidir" Neyiyle? oyunuyla, müziğiyle, gelenekleriyle, halk edebiyatıyla, halk hukukuyla, halk inanışlarıyla, giyim - kuşamaıyla, eğlenceleriyle, el sanatlarıyla.

Daha sonra "Milli kıyafetlerimiz, halk oyunlarımız, törelerimiz, türkülerimiz, masal ve destanlarımız folklorumuzun bir ürünüdür. "yerine cümlesinin son kısmı " folklorumuzun bir dalıdır,parçasıdır, elemanıdır" denmelidir.

Devamla " Yurdumuzun belli bölgeleri gelenek,görenek türkü ve halk oyunları bakımından farklılıklar gösterir." cümlesine sorular hemen gelecektir.

1) Hangi bölgeleri ?

2)Sadece sayılan elemanlar bakımından mı?Bunun yerine "Yurdumuzun coğrafi yapısı, iklimi, yerleşim yerleri, göçler ve toplulukların etnik yapıları bakımından folklorumuz farklılıklar göstermektedir. " cümlesi gelmelidir. 139. sayfada

"Günümüzde müzikle yapılan sporlardan biride halk oyunlarıdır. cümlesi tamamıyla yanlıştır. Bunun yerine halk oyunları; ezgi ve hareketin diğer yan unsurlarla (ritm, kostüm, makyaj, taklit v.b.) örülmüş bir sonucudur. "cümlesi gelmelidir. Paragraf devam ediyor " Folklorumuzdan kaynaklanan halk oyunlarımızın önemi büyüktür. "Yine yanlıştır açıklama. Halk oyunları , folklorun bir dalı elemanıdır. Kaynak halk oyunları , onun yaygınlaşması, anonimleşmesi oyunların folklor değeri kazanmasına imkân sağlamaktadır.

Ders kitabının, Türk folkloru

bölümünün son kısmında ise halk oyunların dan örnekler verilmiştir. 138 ve 139. sayfalarda iki resim vardır ve altlarında; resim.93 - Kars ekibi, resim. 94 - Erzurum ekibi yazılmıştır. Yine yanlıştır bir kullanım söz konusudur. Doğrusu " Kars yöresi halk oyunları ekibi, grubu" şeklinde olmalıdır. Yazarlar TRT Kurumu'nun halâ yanlıştır olarak kullandığı "Folklor ekibi"ni örnek almışlar.

Sürekli olarak bir eğitim içinde olan insan, doğduğu günden ölüncüye kadar geçen ömründe topluma faydalı, gerçekçi bir birey olmanın gayreti içindedir. Ona bu kişiliği;ispatlanmış, kabul edilmiş, denenmiş, birikim sonucu elde edilmiş bilgiler verir.

Sonra, Halay: Erzurum ve Sivas yörelerine özgü, bir oyundur." Yine yanlıştır bir açıklama. Erzurum "bar" oyunları bölgesidir. Halay,1-2 şehrimize değil, "Orta Anadolu'dan başlayıp, doğu ve güneydoğu Anadolu bölgelerini içine alan yerleşim birimlerinde; davul-zurna eşliğinde, yanaşık düzende oynanan, ana usullerin yaygın olarak kullanıldığı ve bölümleri olan halk oyunlarının genel adıdır." şeklinde yazılmalıdır.

Yine " Hora (Zeybek): Batı Anadolu'da çok yaygındır." Bu kadar yanlıştır bir arada olamaz. Hora'yı zeybekle eşit tutmak ve Batı Anadolu'ya göndermek olmaz. Çünkü, Hora; Trakya'da yaygın olarak oynanan, omuzlardan tutulup, ayakların sert şekilde vurularak erkeklerce oynanan bir oyun şeklidir. Zeybek ise Ege bölgesini içine almakta, 9 zamanlı,

çoğunluğu sözlü halk oyunlarının genel adı olmaktadır.

Devam ediyoruz. Horan: Doğu Karadeniz oyunudur." Horan değil "Horon" dur. Bir oyun değil " Halk oyunlarının (karadeniz bölgesinde oynanan) genel adıdır. Çünkü, oyun: çeşitli anlamlara gelir, genel bir tanımdır. Deşarj olmak, boşalmaktır. O nedenle " Horon Karadeniz bölgesine özgü, kemeçe eşliğinde oynanan, hızlı, zıplamalı,çökmeli,yanaşık düzende oynanan halk oyunlarının genel adıdır." açıklaması yapılmalıdır.

Daha sonra gelen " Kaşık oyunu: Orta Anadolu'da yaygındır" açıklaması bu bölümün en az yanlıştır olanıdır. Ancak "Kaşıklı oyunlar" denmesi, "Orta Anadolu'dan güneye doğru inilen bölgelerde, akdeniz bölgesinde , kaşığın ritm aracı olarak kullanıldığı, hareketli, serbest olarak oynanan halk oyunlarının genel adıdır." açıklamasının yapılması daha iyi olacaktır.

Görüldüğü gibi düzenli ve doğru bilgilerin verilmesi gerektiği, diğer satır aralarında ısrarla belirtilen bu ders kitabının yazarlarının, folklor konulu kaynak kitapları taramadığı, yayınlanan tezlere bakmadığı, ilgili kişilere danışmadığı; bir malzemenin folklor sayılabilmesi için gerekli olan anonimlik, zamanda derinlik - mekânda yaygınlık ve varyant (çeşitleme) konuları hakkında bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmalıdır.

Konuyla ilgili uzmanların, eğitimcilerin, görevlilerin çok titiz olmaları gerektiğini belirterek son söz olarak şunu söylemek istiyorum; "Mevlânalar, Yunuslar, Hacı Bektaşî Veliler, Mimar Sinanlar, Dede Efendiler yetiştirmiş bu toplumun torunları, bilginin en iyisine ve en doğrusuna sahip olmalıdır. Çocuklar çiçektir, lütfen esirgemiyelim."

(1) sosyal Bilgiler Ders Kitabı .4. sınıf. (Ercan Karlı - Aysel Düzgün - Ayşe Çetin) başarı Yayıncılık, İstanbul,1994. Syf.135

Göçle Gelen Kültürel Değişim

Ülkemizde son yıllarda ivme kazanan GÖÇ hem bireyler hemde toplum üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.

Fethi KARAKEÇİLİ

İnsanoğlu doğası gereği karşılaştığı ya da yakın gelecekte karşılaştacağı sorunların çözümü için geçmiş deneyimlere, uygulamalara dayanmak ve güvenmek eğilimindedir. Kültürel ortam yaptırım gücüne sahiptir. Kişi, içinde yaşadığı toplumda geçerli olan bu kuralları beğenmeyip eleştirirse ve değiştirilmesini istese de, bütünüyle o kültüre onu oluşturan öğelerin tümüne karşı cephe alamaz. Alırsa o kültüründüğüne düşer.

Ülkemizde son yıllarda ivme kazanan GÖÇ hem bireyler hemde toplum üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır. Temelini ekonomik ve sosyal yapının oluşturduğu göçler büyük kentler için içinden çıkılmaz sosyo-ekonomik ve kültürel karmaşıklığı beraberinde

getirmektedir.

Geleneksel bir yapıya sahip Anadolu; Örf adet ve gelenekleriyle ilişkilerini sürdürmektedir. Sıkı aile bağları ve ata erkil bir yapıya sahip olan halkımız kırsal kesimde doğal ve otantik yapıya uygun, kendi istemleriyle bu öğelere sahip çıkmakta ve gelişen teknolojinin manevi değerleri aza indirdiğini savunmaktadırlar.

Kırsal kesimde yaşayan bireyler geçimlerini tarım, hayvancılık ve el sanatları ile temin etmektedirler. Ancak nüfus oranının yüksek olması bu bölgelerde işsizliği, beraberinde de açlığı getirmektedir. Bazı kırsal bölgelerde de kan davası ve güvenlik açısından kentler tercih edilmektedir. Küçük şehirlerimizde

organize sanayi bölgelerinin bulunmaması, bu kitleyi direkt büyük şehirlere yöneltmektedir. Başta İstanbul olmak üzere Adana, Mersin, İzmir, Antalya gibi büyük kentlere göçmektedirler.

Büyük kentlere yerleşen insanların geçekondü bölgelerine ya da daha önce yerleşen bir yakınının yanına yerleşmeyi tercih etmektedirler. Bu yerleşme yerinin tesbiti geldikleri köy, ilçe ya da illi hemşerilerinin yaşadığı yerlerdir. Örneğin, Erzincanlı Erzincanlılar'ın yaşadığı yeri, Trabzonlular Trabzonluların yaşadığı yeri tercih ederler. Hatta bazen ilçe ve köylere kadar bu dağılım söz konusu olabilmektedir.

Bu bölgelere yerleşen insanların kendileri gibi aynı ortama, gelenek ve göreneklere sahip komşuları ile geldikleri yerdeki gibi ilişkilerini uzun bir süre sürdürmektedirler. Ata erkil yapı tamamıyla uzun bir süre devam eder. Çoğunlukla erkeklerin çalıştığı bu ailelerde kadınlar yakın ev işlerine ya da tekstil atölyelerinde iş bulmaktadırlar. Buldukları çevrenin dışına çıktıkları anda kültür şokuna uğramaktadırlar.

Bu kültür değişikliği her alanda önlerine çıkmakta ; insan ilişkileri, çevre, toplum kuralları, sağlık eğitim, giyim, kuşam, moda vb. Bu çelişkiyle içiçe kalan birey dışında olup bitenleri anlamaya çalışırken, diğer taraftan evde kendi yöresel kültürünün hakimiyetiyle bocalamaya başlar. Bu ailelerde aynı durum oranları farklı olmakla beraber çocuklarında da gözlenir. Aile kültürü, yöresel kültürü evde

► **Harran'da aşiret düğünü**

MOTİF

Urfa Akçakale Hırızza Köyü halkı otantik giysileri ile

yaşayan çocuk çevre ve okul kültürüyle beraber yeni tanıştığı arkadaş kültürünü de bir taraftan sindirmeyi öğrenmeye çalışır.

Büyümeye, ergenliğe erdiği anda ne yöresel kültürü ne de şehir kültürünü tam olarak taşıyamamakta. Ortaya farklı melez bir kültür çıkmakta, buda, akraba yada dostlar arasında yöresel kültürü gerektiği gibi davranmakta. Sokağa yada okul çevresinden farklı kültürlerden arkadaşlarıyla bir araya geldiğinde şehir kültürünün gereğini yapmaya çalışmaktadır. Ne tam bir yöresel kültür taşıyıcısı nede şehir kültürü taşıyıcısı olamamakta.

Kırsal kesimden gelen bu insanlar gelenek ve göreneklerine aşırı bağlı oldukları için zamanla yerleştikleri yerdeki insanları yani şehir kültürünü eleştirmeye, insanları kendileriyle mukayese ederek benzetmeye çalışırlar. Kendi yaşam tarzları kendilerince doğru olduğu için diğer insanların yaşam tarzlarını eleştirirler. Örnek verecek olursak; Batman'dan Adana'ya yerleşen bir aile Adana'da Batman'ı yaşıyor ya da yaşamaya çalışıyor. Dolayısıyla Adana'nın kendi kültürü zamanla bu

farklı kültürlerle çatışma içine giriyor ve ortaya Arabesk diye tabir ettiğimiz karışık bir kültür çıkıyor. Kültürel zenginlik açısından ulusal kültürümüz Dünya'da sayılı ülkeler arasında yer almaktadır.

Ulusal kültür bütünü oluşturulan bu basamak ya da dilimlere, bakış açılarına göre kimi kez alt kültürler, sınıf kültürleri ya da bölgesel kültürler de denilmektedir. Bu alt yada yerel kültürler öteki yöresel kültürlerle uyum içinde olmak zorundadır. Çünkü aslında kültürün birleştirici bir değerler ve davranışlar topluluğu olmasına karşın, tarihsel ve çevresel nedenlerin etkisiyle herhangi bir kültürel sistemde tam ve sürekli bir bütünleşme söz konusu olamaz. Yerel kültürler arasında doğal olarak ayrıntılarda bazı farklar vardır. Önemli olan bu ayrıntıların bütün ile temelde bir ayrıntılık, çelişki göstermemesidir. Elit'un belirttiği gibi bireyin kendini hem doğup büyüdüğü çevrenin, bölgenin hemde içinde yaşadığı ulusunun birey üyesi olarak görmesi, çok önemli bir psikolojik etkidir.

Gelişmekte ve teknolojiyi

yakından takip eden ülkemizin yatırım, sanayi, eğitim ve sağlık hizmetlerini eşit bir paylaşım ile Akdeniz'den Ege'ye, Karadeniz'den Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya ulaşması insanların işsizlik yüzünden zoraki göçler yapmaması kendi doğal kültürünü yaşama ve yaşatma şansı vererek Metropollerde bocalamamasını sağlaması gerekir. Bu yörelerde yaşayan insanlarımızı özellikle eğitim kurumlarının özveriyle çalışması şarttır. Aksi takdirde yetiştiremediğimiz, eğitemediğimiz bu yüreği zengin, gönlü tok çalışkan insanlarımızı, öyle görünüyorki biz uymak zorunda kalacağız. Metropollerimize şehirlerimizi taşıyıp kültürel dengesizliklere yol açmış olacağız, kanısındayım.

**Kaynak: Turan ŞERAFETTİN
Türk Kültür Tarihi, İstanbul, s.
11-13, 1990**

Yunus Emre 'de Sevgi

“Yunus, sevgiyi aşk kelimesi ile karşılar”

Yrd.Doç.Nesrin FEYZİOĞLU

Atatürk Üniv. Öğr. Üyesi

Evrensel bir tema, evrensel bir mesaj olan sevgi milli üslupla halk dili ve şekilleri içinde en güzel ifadesini Yunus'la bulmuştur. O, aşktan muktebes insan sevgisinin mimarıdır.

XII. yüzyılda Ahmed Yesevi'den aldığı sevgi ipini kendi deyimi ile yetmiş iki desenle sevgi kasnağına işlemiştir. Onun şiirlerine baktığımızda belli kavramların ifade edilmesinde bir hiyerarşinin olduğunu hemen görürüz. Konuşmamızın özünü oluşturan “sevgi”nin de onun şiirlerinde ince manalı bir seyri vardır. Yunus sevgiyi aşk kelimesi ile karşılar. Aşk varlığın sebebidir.

Bu yir ü gök ü arş ü ferş ışk dadı ile kaimdür.
Bünyadı ışkdur aşka her bir arada eli vardır (*)

mısralarında yer ve göğün aşk sebebi ile var olduğunu belirtir. Varlık beraberinde yaşamayı getirir.

İy dün ü gün Hakkı isteyen bilmez misin Hak kanda dur

Her kandasam anda hazır kanda bakarsam andadır
(s.39)

beyitlerinde sevginin mekanında gönül ve can olduğunu söylüyor. Can insanın yaşam kaynağıdır. Artık aşksız yaşanmaz. Öyleyse aşk yaşamın da sebebidir. Sonra bize aşkı tanımlamaya başlar.

İşidin ey yarenler ışk bir güneşe benzer
İşk olmayan gönül misali taşa benzer (s.46)

Aşk gönülleri aydınlatan güneşe benzetilir. Sonra aşkı olmayan insanı hayvana benzeterek aşkın gereğine dikkatlerimizi çeker.

İşksuzlara virme öğüt öğüdünden alur değül

İşksuz adem hayvan olur hayvan öğüt bilür değül
(s.85)

Sevgiyi anlamak için irfanın gerektiği üzerinde durur, zira hayvandan ayrılışımızın en belirgin delili ilim ve irfandır.

Yunus, dünyada her insanın mutlaka bir nesneye aşkı olduğunu söyleyerek insanların kendilerine layık olanı seçmeleri gerektiğini belirtiyor.

İşksuz adem dünyede bellü bilün ki yokdur
Her birsi bir nesneye sevgüsü var aşıkdur (s.26)
dedikten sonra;

Çalabun dünyasında yüz bin türlü sevgi var
Kabul et kendözine gör kangısı layıkdur (s.26)

der. Sevgi fayda, çaba, üründür. İnsanlar birbirlerine sevgi zorunluluğu ile bağlıdır. Yunus'un aşkı ve gereğini ifade eden söyleyişlerinden sonra Allah aşkına yönelişini Allah aşkını talebini şu basamaklar dahilinde izliyoruz; Yunus'ta aracıyız, ödüksüz bir sevgi endişesi vardır. O bunu:

Ne ilmüm var ne taatim ne gücüm var ne kuvvetüm
Meğer senin inayetin kıla yüzüm ak çalabum
(s.102)

Bugün canum yolda koyam yarın ivazın viresin
Arz eyleme uçmağını hiç arzum yok uçmağ için
(s.184)

Sufile vırsen anı bana seni gerek seni
Haşa ben terk idem seni şol bir ala çardak için
(s.133)

İlahi bir ışk bana kandalığıum bilmeyeyin
Yuva kılayun ben benüsteyüben bulmayayın (s.154)

Onun ilahiye olan aşkına beşeri bir aşkın basamak olup olmadığı konusunda pek çok şey söylene gelmiştir. Buna cevap olabilecek bir söyleyişi yine kendi ifadesinde buluyoruz.

Yunus senin maşukunu sevdi yaratdı ol Gani
Boyu elif kaşları nun gözlerini sad eyledi (s.)

Kendi maşukunu Gani olan Allah'tan ayırdığına göre farklı bir sevgi izine rastlamış oluyoruz. Bu ifadeler insan sevgisinin de rümuzu olabilir.

Yunus'un Allah'tan aşk isteyip, aşka düştüğünü ;

Senden gelir cevr ü cefa ben ah ü vah etmeyeyim
Düşmişem ışkun odına yanup nice dütmeyeyim
(s.123)

Ben yürürem yane yane ışk boyadı beni kane
Ne akilem ne divane gel gör beni ışk neyledi
(s.224)

söyleyişlerinde onun artık aşk derdiyle başbaşa olduğunu.

Yog iken ol barigah var idi ol patişah
Ah bu aşk elinden an derd oldu derman bana (s.7)

üstelik bu dert ile derman bulduğunu anlıyoruz. Yunus istediği aşka ulaşmıştır. Bu aşkın coşkusu ile kendinden geçen Yunus, dost ile buluştuğunu dile getirmeye başlamıştır.

İşkın burcundan uçtum cevlan uruben geçdüm
Ben dost ile buluştum cevlan kayusu değıl (s.89)
ve

Nitekim ben beni bildim yakın bil ki Hakkı buldum
Korkum onu bulıncaydı şimdi korkıdan kurtuldum
(s.136)

Yunus artık aşkta olgunlaşmıştır. Şimdiden sonra aldığı tanıtım sunmak endişesi taşıyacaktır. Bu anlamda kendisinin aşkın kanı olduğunu söyler. İlahi

sevgiye ulaşan Yunus, aynı sevgiye insan gönlü ile ulaşılacağını davasının sevgi olduğunu belirtir.

Ben gelmedim davi için benim işüm sevi için
Dostun evi gönüllerdir gönüller yapmaya geldüm
(s.99)

sözlerini bu duyguyla terennüm etmiştir. Yunus'ta sevgi beraberinde dostluk,tanışıklık, bilişmek, gönül ziyareti gibi kavramları getirir.

Dost ışkından alem tolda her bir aşık andanoldı
İşksuz biten çiçek soldu ışkladur dostluk hoşı (198)

Gelin tanışık edelim işün kolayın turalum
Sevelüm sevelilüm dünya kimseye kalmaz (s.56)

Düriş kazan ye yedür bir gönül ele getür
Yüz Kableden yiğrektür bir gönül ziyareti (s.207)

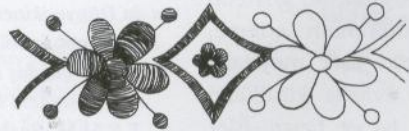
dörtlükleri sevginin bir yücelik paylaşım işi olduğunu göstermektedir. Yunus Emre, dostluk çağrısını yaparken herşeyin bir gün yok olacağını,baki kalacak yegane şeyin sevgi olduğu mesajını verir. Bu seviyeden sonra yunus'ta sevginin gittikçe genişleyip bütünü kuşattığını görüyoruz.

Bir kez gönül yıktın ise bu kılduğun namaz değıl
Yetmiş iki millet dahi elün yüzün yumaz değıl
(s.91)

Cümle yaradılmışa bir göz ile bakmayan
Şer'ün evliyasya hakikatde asidür (s.17)

yetmiş iki milletin aşkını gözetmek gerektiği, onları ayırmadan sevmek gerektiği konusunda dikkatlerimizi çeker.

Biz de diyoruz ki sevgiyi Hak'tan alıp, Halka saçan Yunus sözü hep yaşasın.

(*) Faruk Kadri Timurtaş, Yunus Emre Divanı, Ankara 1986

Mevsim Merasimleri

“Ata yüreği yeriniz, Ana dili gücünüz olsun”

Adli AYTER

Mevsim merasimlerine müracaat etmede bizi meraklandıran esas konulardan biri, onun SAZ AŞIKLARI ile ilgili olan hisseleridir. Bu ise SAZ-AŞIK sanatının tetkiki tarihine ve onun çok eski sanat olmasına dair ilginç malzemeler verir.

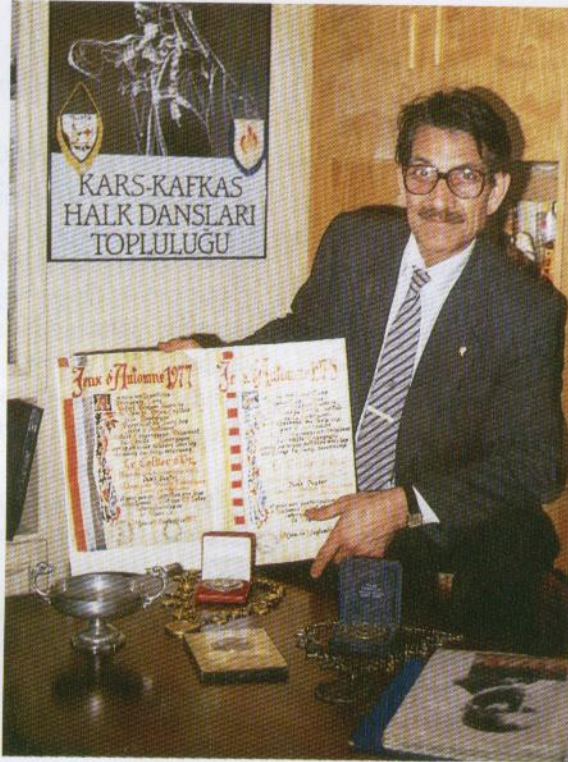
AŞIK sanatı halk yaşayışına revnak veren bir sanattır. Bu yüzden saz aşıklarının “Yılın son çarşamba akşamı” merasimine nüfus etmesi dahada meraklıdır. Adet üzere ,yüzüne yumurta sarısı sıvanmış “Çerçi” (Haberci) mahalleyi veya şehri gezerek zil sesiyle Gerevelli Tiyatrosunun geldiğini herkese duyurur.Seyire daha çok insan toplamak için musiki çalınır, nağmeler - Gerevelliler (Şiir şeklinde darbimeseller.) Meyxanalar okunur.

Gerevelli seyirlik oyunlarına zurnacı ve aşık desteleri de iştirak eder.

Nihayet aşıklardan birinin “ Duvağ kapma ” okuması veya herkesin Yallı oynaması ile sona erer. Eğer Tongal ((Meydan ateşi)) şenliğinde halk sanatkârı olan dede

“ Anlamağa - Doğru yolu gösterip kötü konuşanları”tenbih ederse, biraz sonra üstüd aşık meydana çıkıp saz'la,xoş âvâz'la küsülülere banışdırır. Onları iyi ve hayırlı işler yapmaya teşvik eder.

Şenlik merasiminin kısacada olsa akışına dikkat edersek : Nişanlı veya ergen kızlar yılın son çarşambasına

Adli Ayter 1938'de Sarıkamışta doğdu.

İlk orta tahsilini orada tamamlayıp, İstanbul Vefa Lisesi ve Gazetecilik yüksek okulunu bitirdi. Ayter, yurt dışında bir çok ülkede oynadığı oyunlar ve sunduğu Sanat toplulukları ile Fransa- Dijon Uluslararası Halk Dansları Olimpiyatından 1975-1977 -1982 yıllarında 3 kez dünya birinciliği 1989 da da Dünya ikinciliğini ülkemize kazandırmıştır . Ayter, yaptığı müspet çalışmalarıyla Türk Halk Sanatının çağdaş dünya sanatının eriştiği düzeye ulaşmasındaki katkılardan dolayı 1985'de T.B.M.M. Başkanlığınca altın şild ödüllüyle ödüllendirildi. Beş yıl boyunca (1989 -1994 İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuarında öğretim görevlisi olarak hizmet veren Ayter, iki çocuk babasıdır.

40 gün kala mahallenin, kabilenin veya yörenin akran kızları 20-25 kişi bir yerde toplanır. Kızlar aralarında becerikli birini reis seçerler. O ziyafet gecesi için lüzum olan Et-Yağ -Yumurta-Tatlı-Sebze-Meyve gibi erzak herkes tarafından eşit miktarda toplanır. Mahallin en yaşlı ve muteber şahsiyetinin evinde toplanmak kararı alınır. Ziyafete bir gün kala iş bölümü yapılır. En çevik kız Gece çaycısı seçilir. Nişanlı kızlardan ikisi aşbaşı ve sofraya düzelteni tayin edilir. 21 Mart'ta akşam üzeri toplantı başlar : Ziyafet hanendesi olan güzel sesli kız şöyle okumaya başlar:

**İşıkları alıştırın
Küsülülere banıştırın
Küsülülerim ne düz gelir
Şenlik gelir, Şuh'luk gelir
Bahar gelir, nefes gelir
Okumaya heves gelir..**

Bu makam okunurken diğer kızlarda sofraya başında raks ederek tekrarlarlar.Aynı akşam delikanlılarda başka bir evde ziyafet teşkil etmişlerdir. Onların toplantısında aşık ve zurnacı destesinde vardır. Nişanlı genç kızlar çerçi tabir edilen birine kendilerine ait bir nişane (Mendil - Eşarp v.s.) verip, delikanlılar toplantısına gönderirler. Nişanlılardan haber alan delikanlılarda“bağlama”denilen bir bohça hazırlayarak çerçi ile geri gönderir-

ler.Bu bahar şenliğine iştirak eden genç kızlardan hiç biri bu ziyafet salonundan dışarı çıkamaz, veya bu toplantıya hiç bir delikanlı giremez. Kural böyledir. Oğlan bağlasını kapıdan gurup başkanına verir. Hanende başlar okumaya:

**Bohça geldi eşikten
Sarı var gümüşten
Bizede kısmet oldu,
Yarın veren yemişden.**

Ebe kız:

**Bağlardan gelen bar'dır,
Yar ahde vefakardır.
Açın gelen bohçayı
İçinde sovgat vardır.**

Genç kızlar, yallı oynayarak ve koro halinde okuyarak eğlenirler.

Bizce baharın gelişi alakadar geçirilen bu tür hareketli oyun merasimi kadim halk oyunları ve raksarı ile ilgilidir.:

Halay- çengi - Çehribeyim - Sonacan - Ceyran bala - Yallı - Tenzere - Konu - Leylixanı - Hoynarı Güleynarı - Oyun yallı - göçeri - Gazgaz - Döne yallı - Nenegün - Hagışda - Galadan Galaya - Galeyi gibi Halk oyunları bu günlerde , toy'larda, halk şenliklerinde, Bayram Seremonilerinde kollektif şekilde musiki ve koro eşliğinde icra olunur. Bu oyunların kollektifliği, halk adet ve ananesi ile bağlılığı, onun çok eski olduğunu ispatlıyor. Özellikle yallı oyunu çok geniş kitlelere yaygındır.Halay başı - Cengibaşı gibi burda da Yallıbaşı kollektif raksın başlamasına gidişine ve sona ermesine , raksarın nizamla oynanmasına rehberlik eder. Ona, bir kural olarak yardımcı rakkas ve gurubun sonunu düzenleyen ayakçı rakkas yardımcı olur.

Bahar bayramı merasiminde icra edilen oyunlar ve nağmeler vaktiyle

emekve tabiat ile sıkı surette bağlı olmuştur. Bu merasimlere mutlak surette yaşlı liderler (Uğurdedeler-Şamanlar- Ozanlar varsağlar) riyaset ederler.

* Büyük olan yerde küçükler yerini bilmelidir.

*Söz büyüğün, su küçüğündür.

*Büyük konuşmadan küçük konuşmaz.

* Büyüksüz aile olmaz.

* Evin layığı aksakalıdır.

Bu ve bunun gibi atasözleri bu sebeple dilimizde yerleşmiştir.

HALAY: Bu oyunda oyuncular karşılıklı iki gurup oluştururlar. Tarafların musiki eşliğinde şarkı söylemesi ve deyişmesi, şüphesiz aşık sanatına da büyük ilerleme kaydettirmiştir. Bu merasimler , aşıkların birbirlerine meydan okumasını çok güzel gösterebilmek için ortam yaratmıştır.

Toy düğün zamanı, Bayram ve başka Şadlık günlerinde tüm ahali hep beraber toplanıp halay oynayarak, deyişmeler okurlar. Tarafların birbirini denemesi, imtihan etmesi genelde kahramanlık nağmeleri üzerine kurulur. Kadınların da erkekler gibi halay oyun merasimlerine iştirak etmeleri ilginçtir. Halay oyununda ki mani ve şarkıları toy meclislerinde ancak bayanlar tarafından okunur. Pek çok Bayatı bilen kız gelinler şöyle başlarlar :

**Halay çerge düzülün,
Xumar gözler süzülün.
Herkim halaya girmez,
Eli yar'dan üzülün.**

Halay oyununda Bayatından tutun , Aşık edebiyatının bütün çeşitlerinden istifade edilir. : Bayatı - Keraylı- Koşma - Tecnis - Divanı - Muxemmes gibi. Karşılıklı deyişler genellikle Gıfılbent ve Cengi

havaları üzerinde okunur.

Bu oyun, bir galibiyet sonrası yapılan şadlanmayı, sevinci ve birlik beraberliği ifade eder. Sevgi, muhabbet ve zahmetin sembolize edildiğide olur. Burada kullanılan manilerin metinleri Şifahi Halk Edebiyatı örnekleridir. Şiir formundaki Bayatılar musiki veznine ve ahengine uygun olduğu için Halk öz manilerinin çoğusunu Bayatı-lardan almış, veya bu forma uydurmuştur. Oyunun alperlik ve kahramanlık motifleri zamanla unutulmuş, daha ziyade emek-tasarruf - tabiat - muhabbet - güzellik - vefa - sadakat - itibar - gelenen tarifi oğlanın mertliği gibi motifler daha çok işlenir olmuştur.

hey- hey, tey-tey gibi nidalar, döğüş - cenk meydanında haray lamak naylamak ve haylalamanın kalıntılarıdır. Yani, Alp Kahraman'ın nârâsıdır. Meydana çıkmanın insanı cezbece getirmesidir.

Şunuda kaydetmeliyiz ki Şenlik Merasimleri muhtelif merhalelerdeki bu lirik şarkılar (Vasfihal) genç kızların sevgililerine besledikleri sonsuz muhabbetin güzel örnekleridir. Bu şarkılarda arzu - istek ön plândadır.

Şenlik ziyafetine davet edilen aşık burada en çok üstatvari nasihat veren şarkılar okur. Akıllı nasihatların kulaklara küpe olmasının tavsiye eder :

Koca Bir Tarihtir Bursa

Suyuyla, yeşiliyle, yetmişbin evliyasıyla nadide bir şehir.

Rahime COŞKUN

Suyuyla, yeşiliyle, yetmişbin evliyasıyla nadide bir şehir.

Hemen her taşa dokunmak istencesine koşan Nilüfer çayı, kendi sessizliğinde süzülür gider. Onu, koca şehrin hareketliliğinden uzak, inzivaya çekilmiş bir vaziyette bulursunuz. Asırlardır tarihi hatıraların silinmemesi için gümüşü ışıltılarla çırpınıp durur.

Bursa denilince şehrin kurucusu Osman Gazi akla gelir, ilk önce . Ulu ağaçların gölgesinde birer gurur abidesidirler. Tophane sırtlarında: "Sana bir tepeden baktım Yeşil Bursa " deseniz yeridir.

Molla Fenâri , İsmail Hakkı Hz. leri ve daha nice seçkin şahsiyetler Bursa' nın manevi bekçileridirler.

Demek oluyorki, hemen her yerde evliyaullahın varlığı söz konusu.

Şehrin en kalabalık camisi olan Ulu Cami: hergün kaç yüzlerce insanın Hakka itaatinin hazzını dinlemektedir. Yapı itibariyle önemli olduğu kadar, içinin dekorasyonu da ilginçtir. Duvarlardaki ihtişamı Kabe-i muazzama'nın örtüsü apayrı bir önemle tamamlar. Ya caminin ortasında bütün sadeliğiyle fişkıran suyu dinlemek varya insana Yüce Kur'an'daki "... içlerinde temelli kalacakları zemininden ırmaklar akan Adn cennetleridir..." müjdesini hatırlatır. Pencere parmaklıklarının birinden eğrice olanının, Davut A.S'ma ait olduğu bilinir. Asırlık çınarların dibinde ecdadımızı yâd

etme fırsatı bulursunuz. Koca bir tarih; özenle dizilmiş taşların arasından, halkalar çizercesine gözünüzde canlanır. Onca güvercinin; duvarlardaki özel yuvalarına sığınslarında , yaratılan her cana kıymet verme zihniyetinin, sessiz ama derin ifadeleri vardır.

Hamur, inaç teslimiyetiyle yoğrulan ellerde bereket bulur. Somuncu Baba'dan söz ediyorum. Ufacık toprak fırının önünde birkaç gözden oluşmuş ekme tahtaları, bir küçük kürek o günün hatıralarına ışık tutuyor. Ama asıl marifet, böylesi bir lütfâ mazhar olan Somuncu Baba 'nın Hakk'a olan teslimiyetindeki samimiyettir.

El emeği, göz nuruyla desen desen,renklerle zevklerin buluşmasını, ağaçların , taşların büyük bir sabırla oyma oyma oluşunu doyasıya bu şehirde seyredebilirsiniz.

Hemen hergün sayısız ziyaretçinin, samimi dileklerine Emir Sultan Hz.'lerinin türbesinde şahit olursunuz.

Düzenli bir bahçeden mavi çinilerin çoğunlukla kullanıldığı Yeşil Türbe'ye varılır. Böylece tarihimizde iz bırakan birkaç kişiyi birarada ziyaret etmiş olursunuz. Köşegenlerin hakim olduğu bu geometrik yapıda turkuaz yeşilinin adeta dile geldiğini hissedersiniz.

Oldukça tepede kalan üç kuzular diye anılan bu mübarek kişiler sanki şehrin baş tacıdır.

Dört mevsim karların üstünden eksilmediği Uludağ, şehri kucaklar gibidir. Onu ; evliyalar diyarı Bursa'yı bağrına basmanın gururuyla dimdik durduğunu görürsünüz.

Bursa ve civarı köylerde ekme toprak fırınlarda yapılmaktadır.

Keles köylülerinin yaşlıları kendilerinin Osmanlı soyundan olduklarını,

bu yaylalara çok eskiden yerleştiklerini söylemektedirler. Araştırmalara göre M.Ö. 2000 M.S. 600 evvelinde Firigler Lidya Krallığının hüküm sürdüğü, daha sonra Bizanslıların eline geçtiği ve 200 yıl kadar da Selçuklu Devletinin elinde kaldığını öğreniyoruz.

Selçuklu devleti'nin son yıllarında Doğu Anadolu'da Kayıhan kabilesine mensup bir aşiret, Süleyman Şah önderliğinde Erzurum civarına geliyor.Oradan da Ahlat mevkiinde pek az kaldıktan sonra güneye ilerleyip Fırat nehri üzerinden Ceber denilen yerde nehri geçerken Süleyman Şah boğulup ölüyor. Oğulları ikiye ayrılıp bir kısmı da Erzurum civarına dönüyorlar. Oradan batıya göç ederken Konya'ya geliyorlar.

Konya'da Selçuklu Sultanı Alâaddin Keykubat, Ertuğrul Bey yönetimindeki bir Oğuz kolunu memnun etmek için hemde kendisi için tehlike arzeden Bizans sınır boyuna yerleştiriyor. Onlara Karadağ yakınındaki Söğüt kasabasını kışlık, Domaniç dağlarındaki yaylaları yazlık veriyor.

Ertuğrul Gazi 1281 'de Söğüt'te ölüyor.Ali Rıza Yalgın " Uludağ'dan Toroslara Türk Damgaları " adlı eserinde şöyle yazmaktadır: "Ertuğrul Gazi'nin ölüm yıldönümü olan 15 Eylülde her yıl Kütahya Bursa Simav Uludağ İznik-kocaeli Eskişehir Söğüt ve Sakarya kenarlarında yarı yerleşmiş hâlâ konar göçer kara keçili obaları,çoluk çocuk yiyecekleriyle birlikte akın akın gelirler ve Ertuğrul Gazi'nin mezarı başında büyük bir panayı yaparlardı.

Sonuç olarak sinesinde büyük evliyalara yaşatmış, uzun yıllar Osmanlı Devleti'ne beziklik etmiş Bursa folkloru çok zengindir.

Keles ilçe Türkmenlerinin Kayı aşiretinden bir oba (Abdurrahman Bey ile Turgua Alp) bir de Kayı Beylik ailesinden olmak üzere iki obadan bu güne geldiklerini, ayrıca Keles adının M.Ö. 1300 yıllarında, Hazar Denizi 'nin güney eteklerinde

Bursa 'ya alt, teneke üzerine çizilen motiflerle süslü çeyiz sandığı

yaşayan Keles Oğuz Türkleri'nin kayı oymaklarından. Kelés'lilerin geldikleri bu kentin adına izafeten bugünkü yerleşmiş oldukları küçük ilçeye bu adı vermişlerdir. Ertuğrul Gazi Beyliği de bu bölgeyi uzun zaman " beylik yaylağı" olarak kullanmışlardır. Bu gün bölgedeki Kocayayla , Kendir, Tepel, Gelemiş ve Sorgun yaylalanna mayıs ayının onbeşinden sonra çıkan Türkmenler ekim sonlarına kadar tahta evlerinde kalırlar.

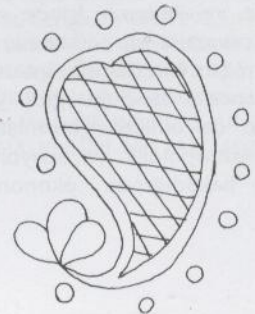
Ali Rıza Yalgın'ın Bursa'da müze müdürlüğü görevi sırasında Uludağ türkmen köylerini dolaşarak bu anıların Bursa Açık Ses gazetesinin 1 den 6'ya kadar olan sayılarında yayınlanmıştır. Bu bilgiler Yalgın'ın " Anadolu'da Türk Damgaları ve Uludağ'dan Toroslara" adlı eserleri bu araştırmalara ışık tutmuştur.

Uludağın güneyinde yaşayan bütüncöyler Oğuz boylarından kurulmuş Türkmen Oymakları'dır . Bu dağlardaki Türkmenlere Bursa'lılar " Dağlı " derler. Yalgın'ın kitabında da belirttiği gibi ozaman Bursa'ya bağlı Orhaneli'nin 98,Harmancık'ın 41, Keles'in 21 köyü vardır. Hepside Türkmenlerden Müteşekkildir. Bunların delilleri ise köy isimleri, halkın giyim ve yaşamaı, folklor ve etnoğrafyasında açıkça görülmektedir.

Beyce (Orhaneli'nin eski adı) Durdu Bey camiindeki kilimlerin kasabada dokunduğunu, bu

kilimlerin motiflerinin büyük bir muhafazakarlıkla pek çoğunun hâlâ Oğuz Beylikleri'nin damgaları olduklarını yazmakta ve şöyle devam etmektedir. Beyceliler bütün Toros Türkmenleri gibi bu motiflere işlenen yanlış dokumaların damgalarına (in),hayvanların kulaklarına çakı ile yapılan çentiklerde (en) demektedirler.

Kilimler arasında bayat,kay,tüker, ,tuturga damgaları ile sıkı münasebetleri olan motifler bulunduğu göz önünde tutulmalıdır.Türkmen köy ve kasabalarındaki kıl dokumaya çul, yün ve kıl ile kanşık dokumayada zile demektedir. Bursa vilayeti dahilinde göçebe olarak yaşayan iki bölük vardır: "Kızıl keçili ve Kara keçili." Bu oymaklar arasında yaşayış ve adet değişikliği vardır. Karakeçililerin nakil vasıtası at, Kızılkeçililerin ise deve dir. Karakeçililerin ip bükmeye iş ve öreke, Kızılkeçililer ise kirman kullanırlar. Karakeçililer kendilerini Osmanlı Sultanlarının soylarından sayarlar. Kızılkeçililerin kadınlannın çifte silah kullandıkları ve yabancı erkekleri gördüklerinde yüzlerini çevirdikleri Karakeçililer tarafından anlatılmaktadır.

Mehmet Cezayir EKICI

Kültürel değerlerimizin günümüzde yansımış encanlı ve önemli parçası olan " Halk Oyunları"mız, bu değerleri geleceğe taşıması açısından organizasyon terminolojisi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Konumuz dahilinde , bugüne kadar yapılan ve düşünülen manada hak ettiği yeri bulamayan kültür birikimlerimizden halk oyunları, düzenli teşkilatların kurulamayıp işletilememesi ile gerçek yerini bulamamıştır. Günümüz dünyasında yaşanan kültür erozyonu korkusu, milletlerin topyekun , bütün fertleri ile değişen dünyada yerlerini ve bütünlüklerini tek olguya bağlamaları sonucunu doğurmuştur. **Bu da kültürel bazda düzenli teşkilatların kurulması ve işler hale getirilmesi ile mümkün olacaktır.**

Toplum yaşantısının her alanında organize olmuş milletler, geleceğin dünyasında değer bulmuşlardır. Bu değer kültürel olgularla yoğunlaşmış ise, insanlık tarihinde her, yönü ile iz bırakmış olacak, zaman ve mekanla sınırsız olanların kervanına katılacaktır.

" Kültür tarihi göçler, yayılmalar, savaşlar, buluşlar, yaratmalar yoluyla toplumların, halkların ve ulusların birbirlerini kültürel yönden sürekli olarak etkilediklerinin örnekleri ile doludur."

"Varoluşundan başlayarak sürekli bir değişme ve ilerleme içinde olan insan, çevresini de etkilemiş ve değiştirmiştir. Her değişim insanlara yeni olanaklar sunduğu gibi, yeni sorunları da birlikte getirmiştir."

" Antropolojik ve sosyolojik açıdan bakıldığında ekonomik,

politik, teknolojik girişimler, atılımlar ve uğraşlar da geniş anlamıyla kültür kavramının içinde yer alırlar; başka bir söyleyişle bunlarda bir ülkenin kültürünü oluşturan temel kurumlar ve öğeler bütünüdür. Kültür bölümleridir. Kültürü- çoğu zaman sanıldığı gibi sadece güzel sanatlar dallarının birer göstergesi ve etkinliği olarak almak; ona sadece belirli kimselerin sahip oldukları bir süs çiçeği gözü ile bakmak yanlışını artık silmek gerekir. Kültür denilen karmaşık bütün, yine çoğu kimsenin sandığı gibi yaşamın yalnızca belirli kimselerini ve dilimlerini içine almaz ; tersine , yaşamı bütün boyutlarıyla kuşatır."

FOLKLOR, İçerik itibarı ile toplumların, geçmiş ve gelecekleri arasındaki kültür iletişimini; doğuş, felsefe, duygu ve düşüncelerini, günümüze yansıyan yaşam deneyimlerini kendine özgü hareketler zinciri ile anlatma dilidir. Saha itibarıyla folklorun kadrolarından olan halk oyunları, günümüzde toplumsal yaşantıyı etkileyen önemli unsurlardan biridir. Kırsal kesim yaşamı sürdüren toplumlarda, birlik ve bütünlüğün güçlü bir aracı olan halk oyunları, günümüz kent toplumunda, bozulan ilişkileri ve sarsılan dengeyi yeniden sağlıklı duruma kavuşturmada önemli bir etken olmaktadır. **Halk oyunlarının toplum yaşamında ki en önemli özelliği; paylaşım, hoşgörü ve deşarj gibi davranış biçimlerini de bir ölçüde karşılamakta oluşudur.** Halk Oyunları, kent kesiminde de belli bir düzenlilik göstererek, sürekli ve örgütlenmiş bir eğitim unsuru olmaya başlamıştır.

Kültür ve Organizasyon

Günümüz toplumunda bu tür çalışmalar, kendi kültürel değerlerini öğrenme ve özüne uygunluğunu vurgulama açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Özgün bilim ve düşünce yaşamının toplumda egemen olmayışının önemli nedenlerinden biri de **"Kültürel kopma "**dır. Batılılaşma sürecinin getirdiği sağlıksız değişme sonucu, günümüzde geçmiş arasındaki bağlar kopmuş, okumuş kesim (aydınlar) ile halk arasındaki farklılıklar, kültürel yaşayışta bariz bir şekilde gözlemlenir olmuştur. **Kültürel belleği olmayan toplum, kişiliğini kaybetmiş demektir.** Bu da toplumda , bilimin sağlıksız gelişimine, düşünce, kültür ve sanat olgularının da çarpık bir şekilde yapılmasına sebep olur.

Batılılaşma, anlayışındaki düzensiz değişme , toplumun kültürel yaşamında dengesiz ve sağlıksız gelişmelere sebep olmaktadır. Folklor ürünleri yok olmakta, yozlaşmakta ve unutulmaktadır. Folklor 'un içinde yer alan töreler, gelenekler ve görenekler halkın uzun yıllar öncesinden yarattığı, günlük yaşamına kattığı ve zaman süzgecinden geçirerek bu günlere kadar ulaştırdığı önemli birikimlerdir. Bu birikimlerin halkın kültür belleğinden çıkartılmaması, aksine; daha yoğun bir organizasyonla kökleştirilmesi gerekir.

Bu anlamda, folklor'un kadrosunu oluşturan temel öğelerin ve bilgi birikiminin, toplum yaşantısına etki edeceği varsayılırsa, halk oyunlarının yüküklü mana ve mesajlarının göz ardı edilemeyeceği gerçeğini ortaya

çıkacaktır. Yüzyılımızın sonlarına yaklaştığımız bu dönemde, kültür erozyonunu yoğun bir şekilde yaşayan dünya toplumları; kendi kültür olgularının özüne bağlı kalıp, fertlerin bütününe hitap edecek politikalar geliştirmekte ve bunu yaparken aynı zamanda da dünya medeniyetlerini de kendi kültürel politikaları doğrultusunda etkilemeye çalışmaktadırlar. Alt yapının iyi bir şekilde organize edilmesi, kitlelerin öz güvenini artırma ve geliştirme çabaları, bilimsel organizasyonların uygulanması fikrini hakim kılmıştır.

Bu fikirden hareketle halk oyunları, toplumun kültürel yaşantısının bütününe kapsayan kuvvetli münasebeti, ülke yaşayanlarının geneline hitap etmesi özellikleri ile bilimsel bir organizasyon çalışmasını öngörmektedir. Okullarda haftada birkaç kez, kurum kuruluş ve derneklerde hafta sonları yapılan halk oyunları çalışmaları kültürümüzün günümüz insanına uzanan önemli bir basamağıdır. Bu özellikleri ile **halk oyunlarımız, gelecekte geniş kitlelere ulaştırılacak mesajların ve ana fikirlerin bir taşıyıcısı olarak görevini devam ettirecektir.**

Toplum, kültür alanında, ne eskisi gibi kalabilmiş, ne batılılaşabilmiş nede evrensel geçerliliği olan özgün bir kültür - sanat yaşamına kavuşturulabilmiştir. Bu süreç boyunca hergün artan bir hızla, yabancı kültürlerin silik bir kopyası niteliği taşıyan kültür ürünleriyle sağlıklı değişen toplumsal yapının yansıması olarak ortaya çıkan "**yoz kültür ürünleri**" toplumsal kültür belleğini, etkileme durumuna gelmiştir. Bu yozlaşma yavaşlatılmazsa toplumumuz; yakın bir gelecekte "**kendi kültür belleği olmayan bir topluma**" dönüşme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bu tehlike, daha fazla zaman aşımına uğratılmaksızın, özgün bilim - düşünme araştırılmasının, özgün kültür - sanat incelemelerinin, kültür değerlerindeki içine alacak bir perspektifte yapılmasıyla önenebilir. Kısacası kültür değerlerimizi ilgilendiren alanlarda yapılacak olan

araştırma ve incelemelere ihtiyaç vardır.

"Sağlıklı ve dengeli bir kalkınmanın, çağdaş düzeye ulaşmanın, giderek insanlığın evrensel forumunda yer almanın yolu ve onuru, amaçları iyice belirlenmiş, öz sesimize ve rengimize dayalı bir kültür politikasından geçer. Bunun bilincine varılmadığı sürece, öteki alanlarda atılacak her adım, her girişim, her sıçrayış belli bir süre için başarılı gibi görünse bile, ana damardan beslenmediğinden, eninde sonunda yetersiz kalacaktır."

Toplum içerisindeki uyumsuzluklar ve fertlerin ikili ilişkilerindeki kopukluklar, günümüz dejenere toplumunda sürdürülen yaşayış tarzına da yansımıştır. Yozlaşan toplum değerlerini aktif hale getirmenin tek şartı "**Milli kültür politikası**"nın bir an önce işler hale getirilmesidir. Bununla birlikte kültürümüzün önemli bir parçası olan folklor'un alt kadrolarından halk oyunlarının, konuları ön planda tutularak özünde var olan anlatım, ezgisi, türkü, kostüm, hareketler, mimik, jest ve makyajın çok farklı mesajları taşınması dolayısıyla; geniş manada, folklorun birçok alt başlığını, hem göze hemde kulağa iletmesi özelliğinin, sanatsal ağırlığını ortaya koyacak ve sahne sanatları içerisinde hak ettiği yeri bulmasını sağlayacak bir "Organizasyon" ile günümüz insanlarına ulaştırılması sağlanmalıdır".

"Folklor, bir ucuyla geçmişe, bir ucuyla günümüze uzanan halk kültürü değerlerimizi araştırıp gün ışığına çıkarırken, bu değerlerin toplum içindeki rollerini de ortaya koymakta, toplumu ayakta tutan dinamikleri belirlemekte, çağdaş yaratmalara temel olacak estetik odaklarını harekete geçirmektedir. Böylece **folklor ürünleri çağdaş kültür içinde de varlığını sürdürmekte, çağdaş kültüre millilik rengini vermektedir.** Bir yandan kendi kültürel dinamizmi içerisinde yeni yeni folklor ürünleri meydana getirmekte, diğer yandan meydana gelen folklor ürünleri mahallilikten milliliğe, millilikten evrenselliğe geçerek insanlığın

ortak kültürüne katkıda bulunmaktadır."

Türk kültür ve sanatıyla ilgili çalışmalar, bu sahadaki örgütlenmeler ve dünya kültürüne açılma çabaları çok geniş alanda ve köklü bir organizasyonla, aynı aynı başlıklar altında toplanmalıdır. Türk kültürü Araştırma ve Derleme Kurumunun, bir an önce faaliyete geçirilerek, geniş kitleler ile çalışma ve derlemelere acilen başlanmalıdır. Bugüne kadar yapılan çalışmaların arşivlerden çıkarılarak, bugünkü yapılan derleme ve araştırmalarla birlikte, **Türkiyenin düşünce yapısına ışık tutacak "İşler arşivler" oluşturulmalıdır.** Bütün illerde, müzik ve sahne sanatları alanında öncelikle çocuk ve gençlik baz alınarak her türlü sanatsal korolar kurulmalı; halk oyunları, bale, müzik, tiyatro okulları açılmalıdır. Ulusal kültürümüzü hertürlü yayınlar ile yurt içinde ve yurt dışında, görsel ve yazılı basında, kısa ve uzun süreli, nitelikli programlarla, kültürümüzün bütün konuları işlenmelidir. **Uluslararası platformlarda, fevkaledede organizasyonlarla,** (festival ve özel tanıtım, film, slayt, kitap, dergi, broşür v.b.) **tanıtımlar yapılmalıdır.** Kültür ve Sanat örgütlenmesi'nin temeli olan kurum ve kuruluşlar, ülke çapında belirlenen bütün görev ve yetkilerin yürütülmesinde, ilgili kuruluşların etkin desteklerinin sağlanması gerekir. Bu sahada daha verimli çalışmaların olması için, konservatuarların çoğaltılması, nitelikli projelerin yaratılmasında ivme kazandıracaktır. Bu hedeflerin bir an önce gerçekleşmesi ve alt yapısının oturtulması için, köklü bir organizasyona ihtiyaç vardır. Organizasyonun , hayatımızdaki yerinin nedenli önemli olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

NOTLAR:

- 1.)Türk Kalarak Çağdaşlaşma. Prof Dr. Sedat Veyis ÖRNEK. 1993, s.13
- 2.)Dr. Cengiz AYDIN,1992,s.1
- 3.)Türk Kalarak Çağdaşlaşma. Prof. Dr. Sedat Veyis ÖRNEK. 1993.s.14
- 4.)Türk Kalarak Çağdaşlaşma. Prof.Dr. Sedat Veyis ÖRNEK. 1993.s14
- 5.)HALKBİLİMİ. Nail TAN . 1985. s.130

DEVE GÜREŞLERİ

Abdurrahim KARDEMİR
Ege Üniv. DTM Konservatuar
THO Bölümü İcra Anasanat Dalı Başkanı

Deve gürleşlerinin çok eskilere dayandığı söylenmektedir. Kervancılıkla ortaya çıkan bu gelenek konar - göçerlerle bu günlere getirilmiştir.

Rivayete göre Batı Anadolu'da taşımacılığını üstlenen katar sahipleri, katarlarının başında bulunan erkek develeri gürleştirerek ünlerine ün katar ve birbirlerine rakip olurlarmış. Kervanın gücü aynı zamanda, kervanı çeken erkek devenin gürleşlerde elde ettiği başarı ile de ölçülmüş. Günümüzde ise Ege'de ziraatla uğraşan, ekonomik yönden güçlü kişiler gürleş deveyi yetiştirip, gürleştirirler. Elde ettikleri galibiyetlerle övünüp manevi haz duyarlar. Bu başarı aynı zamanda kişilere toplumda saygınlık kazandırmaktadır.

Deve gürleşlerinin yoğun olduğu Aydın'da bugünkü anlamıyla, ilk defa Germencik ilçesine bağlı Hıdırbeyli Köyü'nde yapıldığı söylenmektedir. "II. Mahmut döneminde Tire ve çevresinde deve gürleşlerinin yapıldığı belirtilmektedir.

Deveciler ayrı illerden ayrı kasabalardan da olsalar birbirlerini tanırlar. Gürleşler Aralık, Ocak, Şubat aylarında hafta sonları yapılır. Günümüzde Aydın ilinde Gürleş Takvimi bile yapılmaktadır. Yurdumuzdaki gürleş develeri iki hörgüçlü Asya develeri ile tek hörgüçlü Afrika develerinin melez türüdür. Pehlivan develer soydan gelirler. Bir Buhur ve bir Maya'dan olan bu pehlivan develere **Ankan** veya **Ansoy** denmektedir. Gürleşen en küçük deve onüç yaşındadır. Pehlivan develer için gürleş ırsidir. Pehlivan olarak doğar, gürleş alanlarında gelişirler.

Develerin çiftleşme zamanına **Öğür** denir. Yavrunun bakımı oldukça zor olduğundan çiftleştirilirken doğumun kış aylarına gelmemesi hesaplanır. Develer altı-yedi yaşlarında doğum yaparlar. Yavrununeli ayağı düzgün olması için çaprazlama biçimde kundaklanır. Ana sütü ile beslenir. Bir yaşına kadar deveye Bodur, altı yaşına kadar Doru, on iki yaşlarına kadar Daylak, bu yaştan ölünceye kadar da pehlivan deveye Tülü denir. Genel olarak otuz - otuziki yaşlarına kadar yaşarlar.

Gürleşen her pehlivan devenin sahipleri tarafından verilen bir adı vardır. Develerin Havutunun arkasına konulan süslü bezde kasaba veya köyü, ayrıca ismi yazılıdır. Bu yazıların altında mutlaka "Maşallah" yazısı vardır.

Gürleş öncesi Ekim Kasım aylarında Havut töreni hazırlıkları başlar. Havut daha önceden okuntu çıkanlarak davet edilen konukların önünde deveye vurulur. Buna **Havut Vurma Töreni** denir. Akşam üzeri Havutu vurulmuş deve köyde gezdirilir. Havut vurma gününden sonra deve yol idmanlarına başlar. Bu idmanlar her gün biraz daha artar.

Deve gürleşlerini düzenleyen bir tertip heyeti seçilir. Ve gürleş günü ilan edilir. Gürleşten bir gece önce Halı Arttırması Töreni ve eğlencesi yapılır. Her türlü oyunlar oynanır. Gürleşleri daha önceden seçilmiş olan hakem kurulu yönetir. Duyuru ve ilanları Cazgır denen kişi yapar. Cazgırlar yağlı pehlivan gürleşleri gibi deve gürleşlerinin de en önemli ve en renkli kişisidir. Hakem kurulunun ağız gürleşlerin sunucusudur. Cazgırlar develeri ve deve sahiplerini çok iyi tanırlar. Develeri gürleş meydanına çağırırken gerek sahiplerine gerekse pehlivan deveye

Deve gürleşleri eski bir geleneğin düzenli ve organize bir şekilde sürdürülmesidir. Özellikle kırsal kesimin büyük ilgi gösterdiği bir halk eğlencesi olan deve gürleşlerine Ege bölgesinde başta Aydın olmak üzere Çanakkale ve İzmir'de nadiren de Antalya'da rastlamak mümkündür.

Halk tarafından kış sporu olarak nitelendirilen bu aktivitenin insanları biraraya getirme, kaynaştırma ve deşarj özellikleri vardır. Bunun yanısıra bir turuzim ve kültür olayı olarak da görülmektedir.

Deve gürleşleri bir dernek, hayır kurumu yada topluma iyi hizmetler verme yarana yapılır. Elde edilen gelir çoğu kez okul, cami, su, yol gibi toplumun ortak ihtiyaçlarının giderilmesinde kullanılır. Hile ve bahis söz konusu değildir.

maniler tekerlemeler söylerler, güreşe heyecan ve coşku katarlar.

" İnsanlar ölünce kolay geçemezmiş sırat
Baş güreşlerinin pehlivanıdır İncirliova'dan Fırat".

" Güzel ovaların altın pınarların
İçmek nasip oldu İncirliova'nın".

" Demiri durmadan üflüyordu
demirli körük

Devecilerin Bey'idir Kolombo'
nun sahibi İncirliova'dan
Emin Sarıyörük ". V.b.

Güreş günü develer sabahtan giydirilip süslenir. Sonra güreş alanına doğru sahibi ile birlikte yürüyüşe geçilir.

Develer ağzı bağlı olarak güreşirler. Devenin ağzını bağliyana **Ağız Bağcı** denir. Develeri güreş sırasında tehlikeli bir oyuna girdiklerinde organlarla ayırırlar. Bunları ayıranlara Urganacı denir.

Deve güreşleri eskiden Ayak, Orta Başaltı ve baş gibi gruplarda yapılırdı. Şimdi ise Develerin azalması nedeniyle Ayak, Başaltı ve Baş güreşleri olarak yapılmaktadır. Genel olarak güreşlerin bir süresi vardır. Eskiden yarım saatten az olmayan güreşler günümüzde on onbeş dakikaya inmiştir.

Develer güreş yönlerine göre ikiye ayrılırlar. Bazısının eneği sağa, bazısının soladır. Sağlı sollu güreşen develer kıymetlidir. Güreşlerde galibiyet üç türdür. Yıkarak, Bağırarak ve Kaçırarak. Develerin güreş sırasında yaptığı önemli oyunlardan bazıları şunlardır :

ÇATAL : Birbirinin kafasını altlarına alıp güreşmeleridir. Oyunu sonradan yapan deve genellikle güreşi kazanır.
TEKÇİ : Boynuyla rakip devenin ayaklarına yüklenir. Diğer deve genellikle yarım bağ oyunuyla karşılık verir. Bu oyunda amaç, ayaktan yüklenip hasmı sırt üstü devirmektir.

TAM BAĞ : Deve rakip devenin boynunu ön ayaklarıyla kısıtır, aynı zamanda onun boynunun üstüne oturur.

YARIM BAĞ : Rakip devenin ön ayaklarını kısıtır

sıkmasıdır.

ÇENGEL : Bu oyunda amaç devenin ayağını kısıtıp yana devirmektir.

DÜZ ÇENGEL : Çengel oyununda develer yere çökerse düz çengele girebilirler. Ancak bu oyun çok tehlikelidir.
MAKAS : Develer vücutları ve kafalarıyla diğer deveye yüklenir. Eksenleri etrafında döner dururlar.

MUŞAF ÇENGEL : Buna ortak çengel de denir. Birbirinin ayağını çengele sıkıştırırlar.

KOL ATMA : Devenin ön ayağını öbür devenin kafasının üstüne atıp bağlamak istemesidir.

KOL KALDIRMA : Kafasını bağlamak için kol atmış olan devenin, kolunu kendi kafasıyla kaldırıp, devirmektir.

Genel olarak develerin üzerinde şu giysi ve süsler vardır.

HAVUT : Sırtındaki çuldan yapılmış semeridir. Üst kısımları renklidir.

KARABAŞ YULAR : Çılgak denilen yünden yapılır.

BOYUN TASMASI : Boynu saran süslenmiş bir tasmadır.

PEŞİ : Devenin Sırt arkasını örter. Devenin adı bu peşiye yazılır.

DİZGOR : İki yanda uzanan iki sıra zil dizisidir.

BONCUKLAR : Hapishane işi denilen türdendir. Ön bacakları ve boynu süsler.

HATAP : Havutun altından gelen ön tarafın iki yanında bulunan ağaç çatmalardır.

HAVAN : Htapa asılan iri ve büyük bir çandır, deve yürüdükçe ses gelir.

Ayrıca devenin üzerinde işlemeli Çul, Karın altı Şekerdenliği, İşlemeli torbalar, Köstek biçimi bağlanan köresteler, ağza takılan ve file denilen işlemeli, renkli bir torba vardır.

Kıscası kervancılıkla başladığı sanılan deve güreşleri kış aylarında Ege'de özellikle Aydın ve İlçelerinde insanlarımızın heyecanla beklediği katıldığı halk eğlencelerinden biridir. Geleneksel halk oyunlarımızın yanında halk müziği, halk mutfağı ve el sanatlarımızın da

DERYA BARTLI
Arkeolog

Tarihten Günümüze Ulaşan Geleneklerin Değerlendirilmesinde Arkeoloji

İnsanlar ilk defa, günümüzden yaklaşık 10000 yıl kadar önce, Anadolu ve çevresinde tarım yapmaya ve hayvanları evcilleştirmeye başlamışlardır.

Tarih boyunca kültür ürünlerinin meydana gelmesinde, Anadolu'nun zengin bir doğal ortama sahip olmasının payı büyüktür. Toprağın yoğrulması, ağacın ve madenin işlenmesi çağlar boyunca meydana gelecek kültür birikiminin oluşmasını sağlamıştır.

İlk yerleşim yerlerini araştırmaya yönelik arkeolojik kazılarda tarım, besin üretimine ve çeşitli zanaatlara ait bazı araç gereçlere rastlanmaktadır. Ancak tahta gibi zamana dayanıksız malzemeden yapılan bu nesnelere günümüze ulaşamadığı için, o dönemlerdeki yaşantıyı daha ziyade bazı köylerde hala kullanılmaya devam eden araç gereçlerden yararlanarak canlandırabilmekteyiz. Çağdaş teknolojik gelişimin bir sonucu olarak da bu tür araç gereçler giderek ortadan kalkmaktadır. Bu nedendir ki, tüm beşeri bilim dallarında olduğu gibi arkeologlar ve halk bilimciler kendi sahalarında çalışırken birbirlerinden faydalanmak durumundadırlar. Şöyle ki; Arkeoloji, eski insanların yaşamını günümüze kadar gelebilen maddesel kalıntılar yardımıyla anlamaktır. Folklorü ise kısaca, halkın oluşturduğu, zamanda derinlik, mekanda yaygınlık gösteren maddi ve manevi öğelerin tümü olarak tanımlarsak iki bilim dalının bulunduğu ortak nokta maddi ürünler üzerinde yoğunlaşmaktadır.

İnsanın; yaşamını kolaylaştırmak için

yarattığı bu ürünler; ağaç, cam,taş, maden, toprak gibi; çeşitli malzemelerden ürettiği araç gereçlerdir.

Folklorik bir malzeme değerlendirilirken önce o malzemenin coğrafi bölgesi çizilerek, yaygınlık gösterdiği alan belirlenir. Şayet varsa o malzemenin geçmişteki kökenine inilerek ne şekilde kullanıldığı araştırılır ki işte arkeolojinin halk biliminin içine girdiği nokta buradadır. Daha sonra bu malzemenin gelecek nesillere aktarımı için çalışmalar yapılır.

Tarih boyunca kültür ürünlerinin meydana gelmesinde, Anadolu'nun zengin bir doğal ortama sahip olmasının payı büyüktür. Toprağın yoğrulması, ağacın ve madenin işlenmesi çağlar boyunca meydana gelecek kültür birikiminin oluşmasını sağlamıştır.

Folklorun kadroları içinde önemli bir yer teşkil eden halk oyunları ve halk giysileri hakkındaki bir takım bilgileri geçmiş dönemlere ait olan

kaya kabartmaları ve duvar frekslerinden elde edebiliriz. Frigler'in başlarına giydiği, sivri,hafif ucu kıvrık ve " tutulus" adı verdikleri başlık Ağrı yöresinde giyilen başlıkla büyük benzerlik göstermektedir.

Yine, Anadolu'nun köylerinde, kadınlarımızın yün eğirerek iplik bükümde kullandıkları kimi yörelerde eğirmeç kimi yörelerde kirman adı verdikleri aletlerin ilk örneklerini kazılarda çok sayıda bulduğumuz ağırşaklar ve dokumacılıkta kullanılan ağırlıklar sayesinde neolitik çağlarda kullanıldığını biliyoruz. Tabi ki bu aletler işlevleri açısından aynı olmakla beraber günümüz formlarından oldukça uzaktır.

Ölü gömme adetlerine ilişkin tesbit edilen ip uçları sayesinde bazı geleneklerin tarihin derinliklerinden günümüze kadar ulaştığını görebilmek mümkündür. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin bazı yörelerinde ölünün arkasından ağlaması için " ağlayıcı kaşınlar" tutulurdu. Bunun İ.Ö. 4. yy. da da var olduğu lahit kabartmalarından anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki örnekler, sayısız örneklerden sadece bir kaçını teşkil etmektedir. Kısacası; folklorik malzemelerin kökeninin araştırılmasında arkeolojiden, buluntuların değerlendirilmesinde de folklerden yararlanılır. Eski eserleri, sanat tarihi açısından çok, kültür tarihi açısından değerlendiren arkeologlar bir çeşit etnoloji veya kültür tarihi yapmış olurlar. Temennimiz, arkeoloji ve folklore ilgi duyan gençlerin sayısının artarak yapılacak araştırmalara ışık tutmasıdır.

Nevşehir ve Çevresinde Düğün Adetleri

ATILLA YAYIM

Fatih İlçe Milli Eğitim Müdürü

İki ayrı cinsten insanın ömür boyu birbirine yardımcı olmak, sülalelerini devam ettirmek, vatana ve millete hayırlı evlatlar yetiştirmek için hayatlarını birleştirme olayına "evlenme" diyoruz. Her şeyde olduğu gibi, insan hayatının en mühüm olaylarından biri olan evlenme üzerine de bir çok adetimiz, an'anemiz vardır. Yalnız bu adetler, bir kısım faktörlerin tesiriyle her geçen gün biraz daha değişmekte, eski özelliğini kaybetmektedir. Düğünlerdeki değişmeler bunun en açık misalidir.

Anadolu yer yer taranacak olunursa, bu evlenme ile ilgili adetlerin, bilhassa küçük muhitlerde aşağı yukarı birbirine yakın olduğu görülür. Bilhassa düğünlerdeki bir kısım adetler, kına gecesi, nahıl övme, kız istemeye gitme, çeyiz gönderme güveyi kondurma, hamam sefası, gelin damat evine girerken yapılan şeyler v.b. bir çok örede, bir kısım küçük farklarla hemen hemen birbirine çok benzer. Bu benzeme de evlenme ile ilgili olan adet ve an'anelerin çok eskilere dayandığının güzel bir işaretidir.

Anadolu'nun bir çok yörelerinde olduğu gibi Nevşehir'de de erkekler için evlenme yaşı 22-23, kızlar için ise 17-18'dir. Bâzen erkek evlad ailenin tek evladı olursa veya o ailede aileye bakacak kadın olmazsa erkekler daha erken evlendirilir. Köy yerlerinde bâzen yukarıda saydığımız sebeplerden veya başka sebeplerden kız ve erkek çocukları daha erken yaşlarda evlendirilmek

için, mahkeme kararıyla yaşları büyütülmektedir. Biz ufak tefek istisnaları ayrı tutarsak, erkeklerin çoğunlukla askerliğini yapması ve elinin bir iş tutması, iyi huylara sahip, her hangi bir kötü alışkanlığının olmaması, kız evi tarafından daima aranan şeylerdir. Kız tarafının oğlan tarafında bir kısım özellikler araması gibi erkek tarafında kız tarafında, kızda, bazı özellikler arar. Kızın namuslu olması, bir kısım dedikodulara konu olmaması, elinden iş gelir söz dinler olması v.b. gibi özellikler aranır. Bütün bunların üzerinde her iki tarafın da birbirinde aradığı en mühim özellik; ailelerinin, geçmişlerinin, sülalesinin temiz ve köklü olmasıdır.

Evvelce Nevşehir'in bir kısım

köylerinde başlık mevzuu vardı; fakat bu gün, hemen hemen kalkmış durumdadır. Evlenme işlemiyle ilgili ilk başlangıcı daima erkek tarafı yapar. Yani böyle mutlu bir olay; erkek tarafının kızı istemesiyle başlar.

Aile reisi baba ile oğul arasında öyle bir baba oğul münasebeti vardır ki oğul evlenmek istediği zaman bunu doğrudan doğruya babasına açamaz. Hatta bâzen annesine bile açamaz. Bazan babasının ayakkabısını ökçesinden yere tutturur, bazen de pilava kaşığı ters olarak batırır. Bu oğulun evlenmek istediğini gösterir. Annesi münasip bir dille gönlünde birinin olup olmadığını sorar. Oğulun verdiği cevaba göre eğer varsa o kızı istemeye gitmeye karar verilir. Eğer çocuğun bir bildiği gördüğü yoksa, başta çocuğun annesi, muhiti tanıyan kadınlara sorup soruştururlar, çevrelerindeki münasip kızları öğrenirler.

Dünür Gitme (Görücü gitme): Erkeğin annesi ve bir kaç kadınla, o kızı tavsiye eden kadın, beraberce kız evine giderler. Misafir olurlar, bir bahane ile kızı görürler, eğer kızı, oğlanın annesinin gözü tutarsa konuyu belirli edecek bir cümle ile kız tarafını uyandırır. Eğer kızı gözü tutmazsa oğlanın annesi veya orada ağzı laf yapan bir kadın "Geziyorduk, şöyle bir uğruyalım dedik" diye konuya hiç girmez. Kız tarafı, eğer gelenlerin aslında misafirlğe değil görücü geldiklerini anlarsa ve oğlanı daha önceden tanıyor ve gözleri tutuyorsa oldukça fazla yakınlık gösterirler. Kız misafirlere kahve getirir. Kızın içeri

giriş, misafirlere hal-hatır soruşu, kahve getiriş, sunuşu çok önemlidir. Oğlan tarafının gözü kızı sararsa bir kaç gün sonra tekrar uğrarlar ve doğrudan doğruya konuya girerler. Kız tarafının gönlünün olup olmadığı hal ve hareketlerinden belli olur. " Allah kısmet ederse olur" derler. " İnşallah kızın babası bilir, bir danışalım" derler. Bunun üzerine bir kaç gün sonra erkek evinden birkaç, sözü sohbeti dinlenir, ağırbaşlı erkek ve oğlanın babası kız evine kahve içmeye giderler. Kız evi naz evidir derler; kızın babasıda hısım akrabalarına bir danışmak istediğini söyler. İkinci defa kızı istemeye gittiklerinde çoğu zaman o semtin hocasında bulunur. Bu defa oğlanın anası ve bir yakın akrabası kadında bulunur. Söz kesilir, kız tarafı vermeye razı olursa hoca bir dua okur. Oğlanın annesi oturduğu sedirdeki minderin altına, veya yastığın arkasına kız için getirdiği bir takıyı gizlice bırakır. Artık iki aile arasında nişan tarihi kararlaştırılır. Bu arada söz ile nişan arasında bayram seyran varsa oğlan bayrama göre kız evini ziyaret ederken eliboş gitmez, bazı şeyler götürür. (Bazı yerlerde, Allah'ın emri, Peygamber'in kavli ile, kız istendikten sonra ,kız tarafı da oğlan tarafına bir çift çorap verir.) Nişan günü kız evinde şerbet içilir. Şerbete oğlanın arkadaşları da davetlidir. Şerbet içme esnasında oğlanın arkadaşları, odada bulunan bir eşyayı veya şerbet bardağını saklarlar dışarı kaçırlırlar damat bu eşyayı veya bardağı kurtarabilmek için para verir ve arkadaşları bu para ile eğlenirler. Nişanla nikah arasında oğlan kız evine misafirlğe gider ve eliboş gitmez. Kız evi'nde gelen misafirleri daima çok güzel ağırlar. Bazı yerlerde **Cumalık**derler, bu anlattığım durum her Cuma tekrar edilir. Düğünden önce **Bazallık** Kız tarafı ve kız ile oğlan tarafından bir kaç kişi çarşıya çıkarlar ve kızın ne eksigi varsa tamamlarlar. Bu işin mali yönünü oğlan evi yüklenir.

Resmi nikahtan önce, çoğunlukla imam nikahı da kıyılır.

DÜĞÜN : Nevşehir ve çevresinde

düğüne değişik günlerde başlanıldığı ve bunun adet olarak her yerde sürdüğü görülür. Düğün başlamadan evvel "**Bazallık Bozma**"ya gidilir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi bazallık bozma, her iki ailenin bir araya gelip çarşıya çıkması ve gerekli şeyleri almasıdır. Bazallık bozulması genellikle bir dükkandan yapılır. Daha ziyade oğlan evinin tayin ettiği bir dükkana gidilir. ve orada bulunan ve alınacak olan her şey alınır.

Nevşehir ve Nevşehir'e yakın yerlerde düğün genellikle salı günü başlar ve altı gün sürer. Düğünün ilk günü davul zurna çalınır. Davul zurnanın çalınmasıyla birlikte düğün evine Türk bayrağı asılır. Düğün, oğlan evinin işi olduğu için o akşam oğlan evi bayrak yemeği verir. Düğün başladığı gün gelin, erkek tarafının uygun gördüğü elbiseyi giyer. Bazı yerlerde bu güne gelin elbise giydiği için "**Esvap Giydirme**" adı verilir. Düğünün belirgin özelliklerinden biride "**Hamam Sefası**"dır. Kız ve erkek aynı aynı hamama götürülür. Yanlarında yakınları bulunur. Erkekler normal yıkanıp çıkarlar. Fakat kadınların hamam sefası çok değişik olur. Gelin, oğlan tarafının yakınları varsa oğlanın kız kardeşi beraberce hamama giderler. Hamam sahibine özellikle haber verilir, hamamını ona göre hazır bulundurur. Buna "**Kız Başı Yıkamaya Gitme**" adı da verilir. Kızın başını görümce yıkar. (Tabii varsa) Daha sonra hamamın göbek taşında tef çalınır, gelin kız tef eşliğinde üç defa dolaştırılır. Daha sonra beraberlerinde getirdikleri meyve ve çerezleri oturup yerler, eğlenirler. Çıkarılarken hamam sahibine, yıkanmalarına yardımcı olan tellaklara hediyeler verilir. Bu hediyeler çoğunlukla büyük havlular veya giyim eşyasıdır. Düğünün salı günü başladığını düşünürsek, çarşamba günü akşamı kızın konası yakılır. Kına gecesinin kendine has

Düğün için hazırlanmış Nahl Ağacı

özellikleri vardır. Kına gecesine kız ve oğlan tarafından davet edilecekler okunur. (Davete çağırmaya okuma denilmektedir.) Akşam kız bir köşeye oturtulur. Kına özenir, ilk önce gelin kızın avucuna biraz para konur ve kına da konularak kapatılır. Sonra kızın avucu zorla açılmaya çalışılır ve açılınca alınan para doğru damada götürülür, verilir. Bunun bolluk getireceğine inanılır. Kızdan başlayarak orada bulunanlara kına yakılırken, bir taraftan da eğlence başlar. Kına yakma esnasında söylenen mani ve türkülerle daha ziyade gelin kızın ağlatılmasına dikkat edilir. Misafirler o gece gelin kızla birlikte evinde yatarlar. Kına gecesinde söylenen bir kısım türkü ve maniler şunlardır. (Bu mani ve türkülerin hemen hemen hepsi de, o anda kına gecesinde bulunan misafirler ve gelinin arkadaşları veya bu tip şeyleri çok iyi bilen birisi tarafından; bâzen gelinin ağzı ile. bâzen annesinin ağzı ile bâzende başkalarının ağzı ile söyler. Bu mani ve türkülerin çoğunluğu gelini veya yakınını ağlatma esasına dayanır. Biz mani ve türkülerini alırken söyleyenler başkası olduğu için gelin kızın ağzından veya annesinin ağzından

diye belirtmek lüzumunu hissetmedik.

Kırlangıç yapar yuvayı
Çıkar sıvayı sıvayı
Kız anam dert ortağı
Gelin anam ağlaşalım.

yumurtanın sansı
Yere düştü yansı
Ne duruyon ağlamıyon
Ağabeyimin karısı

Kınası gelir tasta
Kız anası gara yasta
Oğlan evi çok heveste
Ah gelin anam.

Altın tas içinde kınam özenir
Gümüş tarak ile zülfüm taranır
Nişanlı kızlar da eşin aranır
Ah gelin anam

Daminızda ot muydum
Üstünüzde yükmüydüm
Kızınızdım çok muydum
Vay benim anam.

Kalemimin ucu yazı
İndi dizlerime sızı
Doğru söylen bacılanım
İncittim mi ben de si

Oğlanın annesi (Kaynana):
Gelin geldi kapımıza
Altın doldu küpümüze
Çamaşır var hepinize... der

Kına gecesine gelen misafirler ise,
Kızım kınan kutlu olsun
Vardığın yer mutlu olsun...
Kız anası kız anası
Hani bunun öz anası...
diye çeşitli mani ve türküler söylerler.

Ertesi günü kız evi oldukça telaşlıdır. İlk önce kız evinden kız evi tarafından hazırlanmış eşyalar, görülen bir arabaya yüklenir. Çeyiz yüklendikten sonra yavaş yavaş kız evinden oğlan evine doğru hareket eder. Seysana (çeyiz götürmeye denir.) yüklenirken dışardan görünecek şekilde yüklenir, yavaş yavaş oğlan evine doğru hareket eder. Çoğu zaman seysananın önünde davul zurnadan ibaret çalgi

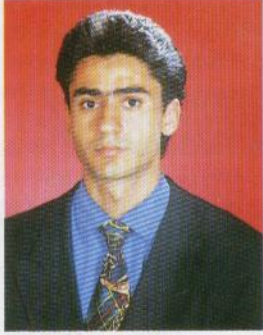
vardır. Bir kısım eşyalar, bilhassa kırılacak ve kıymetli eşyalar arabaya yüklenmez. Büyüklükler ve çocuklar (eğer oğlan evi bir başka yerde değilse) bu kırılacak eşyaları alarak oğlan evine götürürler. Eşya getirenlere oğlan evi bahşiş verir. Daha sonra gelini götürmek için oğlan evinden büyük bir kalabalık gelir. Kız evinde yine gelini ağlatacak türkü ve maniler okunur. Gelin annesi ve kardeşlerinin arasından geçerek, oğlan evinden gelen oğlanın yakınlarının arasına katılır. Daha ziyade, eğer varsa, gelinin eltisi, görümcüsü, yakın arkadaşları koluna girerler. Çok yavaş gitmesi için gelin tembihlenmiştir. Yavaş yürümekle yol oldukça uzatılmıştır. Kızın arkasından oğlan evinden gelenler, onun da arkasından kız evinden çıkanlar gelini takip ederler. Düğün günü adını verdiğimiz bugünde kız evinden çıkarken bazı yörelerde ayağına bir miktar para konulur. Bu para oğlan evine varıldıktan sonra çıkarılıp küp küpecik arasına atılacaktır. Eğer gelin yayan değil de araba ile götürülüyorsa düğün arabası sık çevrilir ve bahşiş alınır. Kız gelirken oğlan evde beklemektedir. Evin kapısına geldiği zaman erkeğin annesi veya babası veya çok yakınlarından birisi, "Gelinimizin ayağı uğurlu, başı devletli olsun" denilir. Gelinin başına buğday, kuru üzüm ve bozuk para karıştırılarak atılır. Kız sağ ayağını atarak kapıdan içeriye girer. Kızı yatak odasına alırlar. Birisi tarafından gelinin eli ve yüzü yıkanır ve yıkama suyu küp küpecik arasına dökülür. Sonra gelinin kucağına küçük bir çocuk verilir. Gelin çocuğu avutur, yatağın üzerinde yuvarlar. Daha sonra önceden koynuna koyduğu bir küçük çorabı çıkararak çocuğun ayağına giydirir. Akşama kadar düğün devam eder, gece geç saatlere kadar da devam eder. Düğünde erkekler bir tarafta kadınlar bir tarafta eğlenirler, birbirlerini hiç görmezler. Kadınlar eğlenirken gelin eğlence yerine getirilir. Gelin gelince çalgılar kesilir, gelin olduğu yerde ayakta durur. Kaynana geline otur deyince gelin

önce kaynananın sonra kendi annesinin ve diğer misafirlerin ellerini öptükten sonra yerine oturur. Bu sırada yakınları geline çeşitli takılar takarlar. Tef ve diğer çalgıların eşliğinde yetişkin kızlar oyuna kalkarlar. Gelin oyuna kalkmaz. Eğer kaynanasından izin alınabilirse (ki izin alabilmek oldukça zordur) oyuna kalkar.

Erkekler tarafında eğlence şekli daha da değişikdir. Eğlence esnasında silahlar patlar halaylar çekilir. Böylece saatler ilerler. Eğlenceler devam ederken damat yansı namazını kılar, hoca duasını okur, damat bazı sözlerle övülür. Dualarla damadın odasına kadar gelinir. İçeride kızın yanında bir kadın bulunmaktadır. Bazen kadın olmaz Damat, eğer varsa, ağabeyi ile gelir, ilk önce ağabeyi odaya girer. Bu kadın veya damadın ağabeyi kızın elinden tutup damadın eline verir. Bazı yerlerde damadın elini öptürür. " Kızımızın emaneti sana, senin emanetin Allah'a" der, dışarı çıkar. Damat odaya girdiği zaman gelinin duvağını açarken bir takı veya bir miktar para verir. Düğünün ertesi günü damadın akrabaları (Dayısı, amcası, ağabeyi v.b.) düğüne gelen misafirlere yemek verirler. Bütün misafirler bu defa erkek tarafında toplanırlar. Kadınlar yine tef çalarlar, oynarlar. Buna güveyi koyma adı da verilir. Buna bazı yörelerde Gale adı da verilir. Bazı yörelerde mesela Ürgüp'te, Nahlil ve nahlil övme adı verilen bir övme de yapılır. Böylelikle yeni bir yuva kurulmuş, bu yuvanın kurulmasında herkes kendisine düşeni yapmış olur.

Türkiye'deki TV Kuruluşlarının Kültüre ve Halk Oyunlarına Bakış Açıları

Eyüp UZUNKAYA

Geleneksel Türk kültürü ve Halk Oyunları, Türk milletinin sahip olduğu en önemli değerler olma özelliği taşırlar. Gerek kültür unsurları, gerekse halk oyunları, Türk toplumunun geçmişi ile bugünü arasında bir köprü vazifesi görmüşlerdir. Yüzylerce yılın birikimi olan bu değerler Türk toplumunun aynası olmuş ve onu başarı ile yansıtmışlardır. Türk Halk Oyunları ile birlikte, Türk Halkının gelenekleri, görenekleri, adetleri, töreleri, müziği, tiyatrosu, edebiyatı vb. diğer kültür unsurları olarak yerlerini almışlardır. Bu değerlerin yok olmaktan kurtarılması, korunması ve gelecek nesillere en iyi şekilde aktarımında rolü olan araçların başında televizyon kuruluşları gelmektedir.

TV yayınlarının en geniş kitlelere, en kısa sürede en uzak mesafelere ulaşabilmesi özelliği, yine ses ve görüntü avantajını kullanarak okur - yazar olmayanlara bile hitap edebilmesi, onu, diğer kitle iletişim araçları içerisinde üstün kılmıştır. Bu üstünlüğü kültürel değerlere de yansımış, kültür aktarımını en etkin biçimde gerçekleştiren ve yönlendiren araç konumuna gelmiştir. Bu da TV yayınlarının toplum üzerinde etkili olması sonucunu doğurmuştur.

Ülkemizde TRT ile başlayan TV yayıncılığı 1990'lı yıllardan itibaren özel yayınların da devreye girmesi ile büyük bir sektör haline gelmiştir. Bu sebeple kültür unsurlarını içeren

çalışmaları ve bu alanda hazırlanan programları irdelerken, yayın yapan kuruluşları Devlet ve özel kuruluşların yayın hayatı boyunca hazırladığı pek çok programda Türk Halk Oyunları ve Türk Halk müziği bağdaştırılmış başka bir deyişle halk müziği içerikli programların yan unsuru olarak halk oyunlarına yer verilmiştir. Başlı başına halk oyunları içerikli bir programa ise ender olarak rastlanmıştır. Kültürün diğer unsurları olan, artık yok olmaya yüz tutmuş meddah, karagöz, ortaoyunu gibi halk tiyatrosu öğeleri bugün sadece TRT tarafından hazırlanan bantlarla yaşatılmaya çalışılmaktadır. Yine köy yayınları adı altında hazırlanan pek çok tanıtım programı ve belgesellerle gelenek, görenek ve adetlerimiz yeni nesillere ulaştırılmıştır. Ancak yeterli düzeyde ulaşıldığı söylenemez.

Özel yayın kuruluşlarında ise yayınların büyük bir bölümünü müzik programlarının oluşturulmasına rağmen, geleneksel müziğimizi içeren program sayısı azdır. Bölgesel yayın yapan küçük TV istasyonları dışındakiler geleneksel müziğe pek fazla yer ayırmamışlardır. Aynı durum halk oyunları içinde geçerlidir. Yine küçük TV istasyonları Halk Oyunlarına yer vermişler büyük kuruluşlar ise aynı önemi nadiren göstermişlerdir. Kültürün diğer unsurlarına gereken düzeyde yer verilmemiş, bayram ve ramazan programları ile belgesel nitelikli az sayıdaki program haricinde çalışmaları yapılmamıştır.

Görülüyor ki hazırlanan kültürel nitelikli programların çoğu yetersiz, eğlence öğeleri ile fazlaca doldurulmuş ve genelde birbirinin aynıdır. Oysa geleneksel kültürümüzün bu unsurları bu gün varolma mücadelesi içindedirler. Pek çoğu ise yok olup gitmiştir. Özellikle Devlet Televizyonları yaşatılabilmesi için tek alternatif konumundadır. Hazırlanan

pek çok program, rating kaygısı ve ticari çıkarılardan dolayı amacından uzaklaşmış ve kültürel değerlerin dışına çıkmıştır. Yine Türk folklorunun temel direklerinden Türk Halk Müziğinin yaşatılıp yaygınlaştırılmasında kaynak kişiler ve mahalli sanatçıların rolü büyüktür. Bu yüzden TV kuruluşları, bu sanatçılara destek vermeli, yöresel icraları içeren programlara yönelmelidirler.

Türk Halk Oyunları ile ilgili yeterli düzeyde program türünde fazla rastlanmamıştır. Halk oyunları içerikli bir kaç program yayın kuruluşlarınınca hazırlanmış sınırlı sayıdaki bir kaç örnek dışında, halk oyunları eğlence programlarının yan unsuru olmaktan öteye gidememiştir. Yine Türkiye'nin kültürel ve toplumsal alandaki tanıtımında belgesellerin rolü büyüktür. Dolayısı ile belgesel türünde yapılacak programlarla Türk düşünürlerin, Türk insanının din, dil ve kültür varlıklarının, halk edebiyatının tanıtımı mümkün olabilecektir.

Sonuç olarak; geleneksel Türk kültürünün ve Türk Halk Oyunlarının tanıtımında, yaygınlaştırılması ve yaşatılmasında bu denli etkili olabileceken, yapılan yayınlar düşük bir düzeyin üzerine çıkamamış, yayın kuruluşlarınınca yapılan araştırmalar sonucu elde edilen Prime-time yani en çok izlenen saatler içinde yayınlanan programlar arasında kültürel içerikli programlar henüz girememiştir. Hazırlanan programların çoğu ise fayda yerine zararlar vermiş ve kültürde yozlaşmalara neden olmuştur. Dilerizki kültürel değerlerimiz TV'lerin desteği ile yaşatılsın ve sonraki nesillere bozulmadan aktarılabilsin. Bütün yayın kuruluşları, üzerine düşen görevleri yerine getirsinler ve başarılı programlar üretsinler. Aksi takdirde kültürümüzü büyük tehlikeler beklemektedir.

Uydurma ve Göçmen Halk Oyunları

Dr. Türker EROĞLU

Erciyes Ün. Öğr. Gör.

Ülkemizde halk oyunları uzmanlarının, hatta "Folklor Uzmanları"nın enfasyonu bilinmektedir. İki oyun, varyant - otantik v.b. gibi iki de kavram öğrenenlerin, kendini halk oyunları uzmanı hatta folklor (halkbilimi) uzmanı kabul edip kartvizitler bastırıldıklarını her fırsatta söylüyorum.

Hasbelkader, halk oyunları ile ilgili Devlet dairelerinde memurluk yapanlarla, Üniversitelerde ücretli derslere girip kendilerine öğretim görevlisi kartviziti bastırılanlar da bu cinstendir.

Bu yazıya böyle bir giriş yapmamın sebebi şudur :

" Milli Folklor " adlı dergimizin ilk sayısında " Halk Oyunlarımızın Çoğu Uydurma Mı ? " başlıklı bir yazı yazmıştım. Maalesef bu yazıya fevkalade bir tepki beklerken sonuç "tısssss" Bizim yukarıda sözünü ettiğimiz halkoyunları ve folklor uzmanlarımızdan herhangi bir tepki almak şöyle dursun, okumuş olanlarının sayıları dahi bir elin parmakları sayısını geçmez.

Ülkemizde halk oyunlarının bilimsel, manada ele alınmaya başlanması çok yenidir. Bu sebeple de yıllarca amatörlerin elinde kalmıştır. Bugünde ilgili kurumların aczi ve yanlışları sonucunda amatörlerin elindedir. Amatör deynince işini sevgiyle , hiçbir maddi menfaat gözetmeksizin profesyonelce yapan, elinizdeki dergi gibi bir yayın organı bulunan dernekleri kastetmiyorum.

Bu işin kaymağını yiyen yarı oyuncu, yarı aydın, yarı okur ama tam showmen, tam işbilir ve de tam bir " Homo İşbitirikus " (Bkz. Dr.

Türker EROĞLU, Harput TÜRKÜSÜ) olanlar ile iki oyun, iki kavram, iki tık tık, iki şıkşıkla kendini bilim adamı zannedenleri; iki yarışma organizasyonuna bulaşmış olmakla kendini folklorist, iki (veya isterse oniki) yarışmada görev almakla kendini uzman jüri üyesi zanneden ekli-evvelleri kasediyorum.

Her nedense bizim bu halk oyunları caimiasında susması gerekenler konuşur, konuşması gerekenler susarlar. Onun bunun yazısını ona buna toplatıp kitap yazdım diye ortaya çıkanlar makbul adam olur; Türkiye'yi dolaşıp araştırma yapan, halk oyunlarını bilimsel yönden ele alıp akademik kariyer yapanlar geri planda kalır.

Dürüstlükten söz eden zat-ı ve de üstad-ı muhterem adam (!) lar, işin başındakilerin gözü önünde, belkide bilgisi dahilinde , filan ekibi destekleyelim diye Türkiye finallerinde tam yarışma esnasında jüri masasına adam göndererek " filan ekibi destekleyelim " talimatı verirler. Bunlar makbul adamdır, ön plandadır.

Bunların meclisinde geyik muhabbeti yapmak serbest, bilim konuşmak yasaktır. Belden aşağı konuşmak mubah, bilim konuşmak günahdır. Bunların üzerine gidersen seni yarışmalardan keser, jüriyle oturtmaz, ekiplerini dereceye sokmazlar.

Bir çok kereler yazıp söylediğim yukarıdaki ifadelerden sonra asil meselemize gelelim.

Son derece duyarsız olan halk oyunları camiasında iki tip var. Birincisi filimciler, ikinci ve ikinci planda olanlar ise bilimcilerdir.

Aşağıda ifade edeceğim ikinci gruba hitaben yazılmıştır.

Milli Folklor'un 1. sayısında yayımladığım yazıda halk oyunlarının nasıl dejenere edildiğinden söz etmişim. O zamanlar Sosyal Antropoloji alanında master yapmış olarak MİFAD'da folklor araştırmacısıydım. Bugün yine ben bunları söylerken çocuk yaştan bu yana halk oyunlarının sahne yönüyle ilgilenen, 20 yılı aşkın bir süredir de derleyici, araştırmacı; bir süredir de tezini halk oyunları konusunda vermiş bir halkbilimi (folklor) doktoru akademisyen olarak söylüyorum.

" Bugün gerek gösteri amaçlı gerekse yarışma amacıyla sergilenen, sahnelenen oyunlar, iyice çığırından çıkmış, Türk Halk Oyunları kavramından ve halkbiliminden uzaklaşmıştır.

Ciddi manada derleme ve araştırma yapan insanlar yok denecek kadar azdır. Yapanlar da maalesef karşılığını alamamakta, itibar görmemektedir.

Bakın size ibret verici bir olay anlatayım.

1990 yılında Ankara'da Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Halk Müziği ve Oyunları Şubesi'nde araştırmacı olarak görev yaparken, bu görevimden ayrılarak Erciyes Üniversitesi Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'na Halkbilimi Öğretim Görevlisi olarak geçmişim.

Nevşehir'e gidince bu ilimizdeki folklor araştırmalarının dolayısıyla da halk oyunları çalışmalarının yetersizliğini gördüm.

Bizim camlada araştırmacı veya

akademisyenlerden gittikleri yerlerde bir şeyler yapması beklenir. Mesela M. Emin AVŞAR arkadaşımız Manisa'da Manisa halk kültürü, özellikle giyim - kuşam ve oyunla ilgili araştırmalar yapmış ve Türkiye'ye tanıtmıştır. Daha önce Aydın'da görev yapan Abdurrahim KARADEMİR kardeşimizde Aydın yöresini canlandırmıştır.

Hem görevim ve formasyonum gereği, hem de Camiamız benden de bu tür şeyler bekler düşüncesiyle Nevşehir'de bir proje geliştirerek valilik desteği ile çalışmalara başladım. Müsiki Folkloru konusunda çalışan arkadaşım Öğr. Gör. Murat KARABULUT ve Araştırmacı Hüseyin SEVİNDİK ile iki bayan öğrenciden oluşan bir araştırma ekibi kurdum. Yeterli alet ve edevat ile derleme çalışmalarına başladık.

Dört ilçenin 40 Köyünde çalışarak halk kültürü konusunda çok sayıda görüntülü ve sesli malzeme elde ettik.

Bu araştırmaların bir neticesi olarakta, 1924 mübadelesinde Selanik'ten buraya gelp , özellikle Ürgüp ilçesi ve köylerine ,

yerleşmiş bulunan göçmenlerin oyunlarını sahneledik.

Bu oyunlar 72 yıldanberi hem göçmenler, hem de yerliler tarafından oynanmaktadır. Artık bu oyunlar Ürgüp'ün, dolayısıyla da Nevşehir'in malı olmuştur.

Ben bu oyunları 1996 yılında öğrencilerime vererek hem Milli Eğitim Bakanlığı'nın Halk Eğitim Merkezleri Yarışması'na, hem de Başbakanlık Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın Üniversiteler Arası Halk Oyunları Yarışmasına katıldım. Efendim bunlar " Trakya Kokuyor " diye bir tepki almadığım gibi, bir çok da tebrik aldım. Çünkü daha önceleri Nevşehir ekipleri Ağırhıncalı, Üçayak, Cezayir, Temirağa, Leblebi sıralamasıyla oyunlarını sergiler ve göz doldurmazdı. Sayenizde Nevşehir oyunları zenginleşmiş diye bizi tebrik ettiler.

Yıl sonuna doğru yine aynı yarışmalardan birinde de " Bu nasıl Nevşehir oyunu, bunlar Trakya oyunları " diye puanımız silindi. Zaten bizde Selanik Göçmenlerinin Oyunları olduğunu söylüyoruz.

Efendim değerlendirme belgesinin üzerine " Göçmen Oyunları " diye yazmalı imişiz diyerekten bir tartışmadır başladı. Kendisi Türkiye'de halk oyunları alanında

tanınmış olan bu ağabeyimiz ile aramızdaki bu tartışmaya Murat KARABULUT Hoca'da karışarak, " kardeşim bu ülkede hangimiz yerliyiz ki ? Hepimiz göçmeniz diyerek tartışmaya ayrı bir boyut kazandırdı.

Şimdi mesele olan sadece kavram kargaşası değildir. Bir emeğin heba edilmesi, dikkate alınmamasıdır.

Siz dört ilçenin 40 köyünü dolaşmışsınız (Hem de bazılarının yaptığı gibi bir kaç gün değil aylar, hatta yıllarca) ; emek vermişsiniz, bir şeyler ortaya getirmişsiniz ne çıkar.

Müzik bilgin var, oyun bilgin var. Yaz bir kaç oyun , oturt müziği, koy adını getir. Yıllarca yuttukları gibi bunu da yutarlar.

Şimdi siz söyleyiniz;

"GÖÇMEN OYUNLARI MI, UYDURMA OYUNLARI MI"

Hangisini yapmak daha kolay?

► Nevşehir
Yöresi
Ürgüp
Düzü
Oyunu

Mut Yöresi Giysileri ve Aksesurları

Ali ÖRS

Mut Yöresi Halk oyunları Eğitmeni

Üçeteğin altına giyilir.

***Şalvar**

Göklü Dokuma veya Alaca kumaşından dikilir. Paça kısmı yöresel motiflerle işli olup bel ve paçası lastik ile büzülür.

***Trablus Kuşak**

Yörede Darabulus denir. Renkli ipekten dokunur ve uçları püsküllü olup üç eteğin üzerine bele sarılır.

***Tokalı Kemer**

Üzeri yöresel motiflerle işlenmiş iki gümüş tokenin biri birine bağlanması ile yapılır. Tokalar ön kısma gelecek şekilde Trablus Kuşak üzerine bele sarılır.

***Bağcık**

Keçi kılından yapılmış yün iplikten örülür. Uç kısımları püsküllü ve boncuklarla süslüdür. Bele sarılarak uçları arka kısma sarkıtılır.

Ayağa Giyilenler

***Çorap**

Kuzu yününden ağaç millerle örülür. Genellikle beyaz renklidir. Desenli olanları da vardır.

***Edik**

Üstü sığır derisi, altı köseledir. Ayağa giyilen Edik genellikle

Kadın Giysileri ve Aksesuarları

Baş Giyilenler

***Fes**

Kadife, Kutnu veya Meydani kumaştan yapılır. Alın kısmı altın veya gümüş pullarla kaplıdır. Arka kısmına elde örülen saçlar aksesuar olarak takılır.

***Gümüş Tepelik**

Gümüştan yapılan bu tepelik fesin en üst kısmına takılır. Yöresel motiflerle işlenmiş tir.

***Oyalı Yazma**

Etrafı oyalarla çevrili çeşitli renkte çiçek desenli baş örtüsüdür. Fesin üzerine örtülerek çene altından geçirilir ve uçları arkada bağlanır.

Gövdeye Giyilenler

***Üçetek**

Meydani, Kutnu, Altıparmak ve Kemha denilen kumaşlardan yapılır. Uzun kolludur. Üçetek adı bu giysinin etek kısmının üç yırtmaçla birbirinden ayrılmasından gelmektedir. İç göyneğin üstüne giyilir.

***İç Göyneği**

Çiğ iplikten, Çulfallık denilen dokuma aletinde dokunan

Mut yöresi kadın giysisi

kumaştan yapılır. Bej, Krem veya Beyaz renkte olur. Boyun kısmı göğüse kadar açık ve düğmelidir. İç göyneğin ön kısmına diz üzerine gelecek şekilde çeşitli renkte ipliklerle yöresel desenler işlenir.

kırmızı renklidir.

Erkek Giysileri

Başa Giyilenler

*Başlık

Kuzu yününden örülür. Orta kısmı başa geçecek şekildedir. Uç kısımları uzundur. Soğuk havalarda boyundan geriye doğru atılarak boynun soğuk alması önlenir. Oyun esnasında alın üzerinden sarılarak uçları arka kısımda bağlanıp bele doğru sarkıtılır.

Gövdeye Giyilenler

*Haba

Keçi kılı suda çiğnenerek pişirme yolu ile Depme adı verilen kumaş haline getirilir. Bu kumaş Haba yapımında kullanılır. Haba'nın kol kısımları koltuk altından bileğe kadar dikişsiz ve açıktır. Kol uçları bilekten kolayca çıkıp omuzlardan geriye atılabilmektedir. Bunun sebebi ise abdest alırken kolaylık sağlamaktır. Bu şekilde Haba'lara Beynamaz Haba denir. Ağalar ve Beyler Sağ veya Gök Haba denilen ayrı bir tür Haba giyerler. Haba'ların diğer bir özelliği ise dikiş yerlerinde kumaşın katlanarak değil üst üste getirilerek dikilmesidir.

*Gömlük

Pamuk ipliğinden dokunan kumaşlardan yapılır. Beyaz Sarı ve Mavi renkler hakimdir. Beyaz üzerine sarı veya mavi çizgili dokunur. Mavi çizgili olanlara Göklü Bükme, sarı çizgili olanlara ise İpekli Bükme adı verilir. Yaka kısmı Hakim Yaka

tabir edilen şekilde dikilir.

*Şalvar

Haba'nın yapıldığı kumaştan yapılır. Parça kısmı geniş paçalara doğru inildikçe daralma görülür. Bel kısmı uçkurla bağlanır.

*Kuşak

Beyaz kuzu yününden örülür. Uçları püsküllü olup bele sarılır ve bir ucu sağ taraftan aşağıya doğru sarkıtılır.

Mut yöresi erkek giysisi

Ayağa Giyilenler

*Çorap

Beyaz kuzu yününden tek bir ağaç mil ile örülür. Üst kısımları desenlidir. Desenlerde siyah veya kahverengi renk hakimdir.

Diz altına kadar çekilerek uçları ponponlu iplerle bağlanır.

*Yemeni

Sığır derisinden tamamen el emeği ile yapılır. Siyah renkli ve altı köseledir.

Sonuçlar:

1. Oyunlarda olduğu gibi, giysilerin oluşumunda da düğünlerin ve buna benzer özel günlerin etkisi olmuştur.

2. Yörede hayvancılığın yaygın olması nedeniyle koyun yünü ve keçi kılından dokumalar giysi yapımında kullanılmıştır.

3. Siyah, beyaz, kahverengi, sarı ve bunların ara tonları yöre giysilerinde ağırlıklı olarak kullanılır

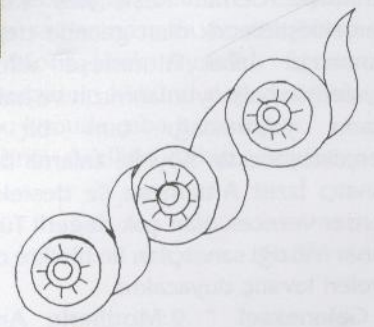
4. Kadınlarda meydani, kutnu, kemha ve altıparmak adı verilen kumaşlar kullanılır.

5. Takılar genellikle gümüştür.

6. Giysilerin üzerinde yöresel motifler hakimdir.

7. Erkeklerin giysileri, son derece sade, kadın giysileri ise daha renkli ve işlemelidir.

8. Giysiler günlük yaşamda kolaylıklar sağlayacak şekilde çok işlevli olarak yapılmıştır.

Değerli Okuyucular

Folkloru bilimsel araştırmalarla otantik bir biçimde geliğe verebilmek ve nesilden nesile uzanan bu yolda gençlikle omuz omuza, el ele bir köprü oluşturabilmek amacıyla Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği çalışmalarını sürdürmektedir.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği olarak.tek amaç bu faaliyetlerle halk bilimine gönül vermiş kişilere ulaşabilmek ve onlarla birlikte bu coşkuyu yaşama imkanını sunabilmektir.

MOTİF

Mayıs - Haziran
1997 Programı

* 6 Mayıs 1997 tarihinde 2. Uluslararası Cemal Reşit Rey Konser Salonu Gençlik Festivali'nde Hoyder Halk Oyunları Yaşatma Derneği Halk Oyunları

gösterileri Kültür Bakanlığının katkılarıyla sunulacaktır.

* Kültürümüze, güzel sanatlara olan sevgiyi arttırmak, geliştirmek, çalışmalarda bulunmak amacıyla 3 - 29 Mayıs 1997 tarihleri arasında düzenlenen "4. İstanbul Türk Müziği Günleri " nde yer alan konserler zincirinde Motif Halk Oyunları Eğitim Derneğine ayrılan ve 20 Mayıs 1997 tarihinde Cemal Reşit Rey Konser Salonunda gerçekleştirilecek olan gecede değerli Halk Müziği Sanatçısı İzzet Altınmeşe 'nin sunacağı türkü ziyafetiyle halk oyunlarımızın ve halk müziğimizin bir arada yaşanacağı tam bir folklor şöleni gerçekleşecektir. Böylesi anlamlı bir organizasyona sanatçı İzzet Altınmeşe ile destek vermekten ve konser verecek olan çok değerli Türk Halk ve Türk Sanat Müziği sanatçıları ile birlikte olmaktan Motif üyeleri kıvanç duyacaktır.

* Geleneksel " 9.Motiflerle Anadolu Halk Oyunları Şöleni " 15 Haziran 1997 tarihinde Cemal Reşit Rey Konser salonunda gerçekleştirilecektir. Her zamanki gibi bu gecede de tek amaç Halk Oyunlarına ilgi duyan değerli izliyecelere eşsiz bir halk oyunları ziyafeti sunmaktır

MOTİF Ödülleri

Folklorumuza hizmeti geçen kişi, kurum ve kuruluşları ödüllendirmek amacıyla bu yıl 3.sü

Geçen Yıl Ödül alan Sanatçı İzzet Altınmeşe Dernek Başkanı Zeki Baykal sanatçı Bedri Aysel ile birlikte

düzenlenecek olan "Motif Halkbilim Ödülleri"nin sahiplerini bulması için seçici kurul üyelerimiz ülkemizin herköşesinden gönderilen ve folkloru gönül verilerek yapılan tüm çalışmalarını titizlikle inceleyerek değerlendirmektedirler.

Ödül alacak adaylara başarılar diliyoruz. Motif bünyesinde 4 nisan 1997 tarihinde gerçekleştirilen Kaynaşma ve Dayanışma çayında Artvin ve Malatya yöresi Halk Oyunları Ekibinin sunduğu gösterilerle konuklara hoş saatler yaşatmaya çalışıldı. Halk müziği sanatçısı Hasan KARADAŞ türküleriyle geceye renk kattı.

Sanatçı Hasan Karadaş gecede davetlileri coşturdu.

Örf ve adetlerimizi yöre yöre en güzel şekilde ifade eden, dile ve göze getiren, milli duygularımızı, düşüncelerimizi iyi bir şekilde bütünleyen, kitleleri birleştiren, halk oyunlarımızın geliştirilerek yayılıp yaşatılması arzusunda olan Motif, bu çizgide yayınlanan ve halk oyunları

danışmanlığını Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'nin üstlendiği İzzet İkrım programında Halk Oyunları gösterilerini sunmaktadır. Dernek, okul, kurum ve kuruluşlar olarak Halk Oyunları ekibiyle yada gerçekleştirilecek yöre geceleriyle izleyicilerin beğenisini kazanan bu programda yer almak istiyorsanız Motif'i arayabilirsiniz.

Motif'te

salı akşamları buluşalım

Salı akşamları dernek merkezinde gerçekleştirilen ve amacı sıcak bir ortamda sohbet edip, ileriye yönelik verimli çalışmalar yaratmak olan "Motif'te Salı Sohbetleri" devam etmekte

Sanatçı ve Sanatseverler

Derneğin düzenlediği ödül töreni tarihi Palas Otelinde yapıldı

Ödül alan Bilim adamı ve Sanatçılar birarada görülmektedir.

Seçkin bir davetli topluluğunun katıldığı ödül töreninde Motif Dergisinin Yayın Koordinatörü ve Yazı İşleri Müdürü Ekber Yeşilyurt Türk kadın giysileri konusunda bir konferans verdi. Yöre giysilerinin dili, dünü bugünü anlatılan toplantıda "Folklorumuzun gün geçtikçe erezyona uğradığını ve kültürel değerlerin dejenere edildiğini belirten Yeşilyurt, birlik ve beraberliğin sağlanmasında bunun önem taşıdığını söyledi. Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği ve Motif Dergisinin kültürel değerlerimize önem verdiğini ve bu konuda çaba harcadığını, birleştirici ve pekiştirici özelliğe sahip olduğunu vurguladı.

Çiğköftenin Doğuşu

Ahmet Asaf DÖNER

Gazeteci - Yazar

Hazreti İbrahim'in döneminde yaşayan bir Urfalının beyi, ara çıkar gâyesi bir zamanki gibi keklik veya ceylan avlayıp eve getirmektir. O zamanlar ava gidenler hafta sonunda eve getirerek her zaman olduğu gibi hanımına yemek yapmasını söylemişse de o sekiz gün içinde durumdan haberi olmayan kocasına "kusura bakma sana yemek yapamıyacağım çünkü sen avdayken Nemrudun adamları Hz. İbrahimi ateşe atmak için ne kadar yakacak varsa topladılar" der. Bunun üzerine kocası hanımına "peki ne çare bulupta bize yemek yapacaksın." Kadın ne yapacağını şaşırmıştır. O anda ceylanın budundan yağsız bir miktar et çıkarır ve bir karataş üzerine koyarak eti diğer bir karataşla ezmeye başlar. Derken aklına biraz tuz ve birazda bulgur katmak gelir. Bir yandan bulgur katarken bir yandanda tuz döküp dövmeye devam eder. Tam bu sırada herkese haber yayılmış (İbrahimi attıkları ateş yakmamış) Bunu duyan karı koca herkes gibi merak ve hayretle acelece bu karıştırdıkları et ve bulgurla olay yerine giderler. Gerçekten alevler, su, odunlar, balık ve çevre ise yemyeşil gül ve türlü yeşilliklerle donanmıştır. O anda kadın bu envai çeşit yeşillikleride toplayıp bulgur ve etten meydana gelen yemeğine katar. Böylece Urfanın o leziz ve tadına doyum olmayan ÇİĞKÖFTESİ gelmiştir.

Çiğköftename

Ne güzeldir ne beter
Yiyenleri mes eder
Yiyebilirsen eğer
Derde şifa çiğköfte

Adabı erkanı var
Zamanı mekânı var
Kiminki iz'anı var
Derde şifa çiğköfte

Sıkım sıkım ederek
Yapmaya çok güç gerek
Yemeğe yürek gerek
Derde şifa çiğköfte

Ne saz çalar ne çengi
Dostlukların mihengi
Dünyada yoktur dengi
Derde şifa çiğköfte

Kardeş dargınlarına
Vefa kırgınlarına
Hayat yorgunlarına
Derde şifa çiğköfte

Dünyada çok namı var
Hem namı hem şanı var
Bol yeşil hışırı var
Derde şifa çiğköfte

Lezzetten anlayana
Sohbetten tad bulana
Ehli kâmil olana
Derde şifa çiğköfte

Sıkım sıkım ederek
Yapmaya çok güç gerek
Yemeğe yürek gerek
Derde şifa çiğköfte

Dertlilere dermandır
Kardeşliğe fermandır
Bütün dünya hayrandır
Derde şifa çiğköfte

Kars Folklorundan Bir Örnek

Mehmet KAYA

Ist.Ünv.İktisat Fak.Öğr.Gör.

Serhat Şehrimiz Kars, Folklor bakımından en zengin illerimizden birisidir. Kars insanı, doğayla baş başa yaşamış acılarını, sevinçlerini, aşklarını, umutlarını, tutkularını inançlarını, geleneklerini, göreneklerini, özlüklerini Anadolu insanının temiz duygularıyla, bazen türkülerle, bazen oyunlarla, bazen ağıtlarla dile getirmiştir. Hayatına etki eden tüm olayları duygusal bir biçimde dil yardımıyla gönülden gönüle, dilden dile, telden tele aktarmışlardır.

Bu yüzdendir ki, Kars bir ozanlar (Aşık) şehridir. Karsta yetişen ozanları saymaya kalkarsak, sayfalar dolusu isimlerle karşılaşırız.

Bunun yanında, halk arasında ozan diye tanınmayan, bir ozan gibi sazını eline alıp herhangi bir meclise gitmeyen, ama duygularını usta bir aşık gibi dile getirebilen nice insanımızın olduğunu yaşamış bir öyküyle anlatmak istiyorum.

"Bu öykü, Kars'ın Arpaçay ilçesine bağlı Süregel adıyla anılan düzlük bir araziden geçen Arpaçayı suyu ile Kars suyunun birleştiği Mugan denilen yerde geçer.

Bir zamanlar Mugan denilen bu yerde bir köy varmış. O köyün ağasının SARAN adında bir kızı varmış ki; uzun boylu, ince belli, sırma gibi saçlarıyla köy gençlerinin rüyalarını süslemiş. SARAN güzelliğinin yanısıra çok ta becerikliymiş... Koyunları , inekleri sağır, ata biner,renk renk güzel kilimler dokurmuş.

SARAN'ın babasının sürüsünü güden, HAN isminde uzun boylu, yakışıklı, yiğit bir çoban varmış. Bir gün, HAN Çoban, koyunları sağılması için ağıla getirmiş, SARAN'da o gün ağılda süt sağıyormuş. Birbirlerini gören iki genç aşık olmuşlar. Ama ne çare, kız ağa kızı, oğlan ise garip bir çoban.Bu sırrı uzun zaman kalbine gömen HAN Çoban sonunda dayanamayıp, derdini yaşlı ninesine anlatmış. Yaşlı nine de ne olursa olsun deyip, gidip durumu SARAN'ın anasına anlatmış. SARAN'ın anası nineye dönüp: HAN Çoban,yiğit, namuslu bir delikanlı, kızım Saran'a da layık, ne varki ağa bunu duyarsa küplere biner, bizleri yaşatamaz.

Nine de; ağayı razı edebilmek için köyün ileri gelenlerini toplayıp, ağadan Allah'ın emri, Peygamberin kavli ile SARAN kızı, HAN çobana istemişler. Ağa önce kızmış, itiraz etmiş, sonunda:'Bir şartla olur' demiş "Ben kızı o çobana nişan ederim ama, yedi yıl kızla oğlan birbirlerini görmeyecekler, HAN çoban yayladaki otlaktan köye inmeyecek.

Ağanın söylediklerini HAN çobanla, SARAN kıza anlatmışlar. "Yeterki sağlık olsun, yedi yıl nedir ki, kuş gibi gelir geçer." diyerek sevinmişler. SARAN, kız kardeşleriyle birlikte dokuma tezgahının başına geçip, her yıl için bir halı dokumuş. Köy halkı neşe içinde düğün gününü beklerken, SARAN kardeşleri ve anasıyla birlikte, yedi yılda dokuduğu halıları temizlemek için Arpaçayı'na gelip yıkamaya başlamışlar. Derken hava kararmış... gök gürelemiş... şimşek çakmış... o sırada sel halılardan birini götürürken, SARAN kız cehizini kurtarmak için kendini suya atmış... Bir anda suyun içinde kaybolup gitmiş... sonunda SARAN'ın cesedini sudan çıkarmışlar. Kızını o durumda gören anası bir ağıt yakar:

*Arpaçayı aşdı daşdı
Sel saramı aldı kaşdı
Üç bacının gözü yaşlı
Apardı seller saramı
Bur ucaboyle balamı*

*Arpaçayı derin olmaz
Akar sular senin olmaz
Saram kimi gelin olmaz
Apardı seller saramı
Bir ucaboyle balamı*

*Gedin deyin Han çobana
Gelmesin bu el Mugan'a
Gelse batır nahak gana
Apardı seller saramı
Bir ucaboyle balamı*

*Arabalar gelir goşa
Men kurbanam gelem gaşa
Oğlan elin çıktı boşa
Apardı seller saramı
Bir ucaboyle balamı*

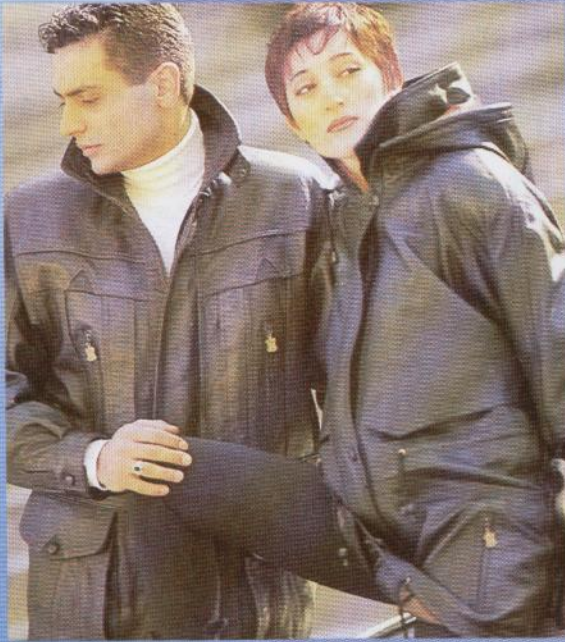
Anası SARAN'ı arkasından böyle seslenmiş ama, Çoban ne olmuş? Dağamı çıkmış? Kendini Arpaçayına mı atmış ? Bilen yok. Kars'ta ve Arpaçay'da SARAN'ın türküsü söz almış dile, ses olmuş dökülmüş tele.

Burada, Kars folklorunun yüzlerce örneğinden sadece birini tanıtmaya çalıştım. Dileğimiz, bu gibi çalışmaların folklorle ilgilenen tüm araştırmacılar tarafından derlenmesidir.Bu konuda, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne bağlı " Türk Halk Edebiyatı" Ana Bilim Dalı gibi halk edebiyatıyla ilgilenen bölümlerindiğer üniversitelerimizde de açılması, Basın Yayın organlarımızın, folklorumuza yönelik daha geniş tanıtım programları yapmasıdır.**Böylece kendi kültürümüzü, toplumumuza, özellikle gençliğimize daha iyi tanıtmış, işlenmemiş bir cevher gibi etrafa saçılan folklorumuza hak ettiği değeri kazandırmış oluruz.**

1) Sallı Turan, Kubilay Dökmetaş , Levent Çelikk
Türkülerimiz ve Hikayeler 1, Ankara,1996

KO&TA TEX

C O M P A N Y

GİMSAN COLLECTION

KO&TA
TEX
COMPANY

GİMSAN
COLLECTION

Per.: Ordu Cad. Harikzedeler Sok. No.14/3 Laleli
İstanbul-TÜRKİYE
Tel.: (0212) 527 05 39

Fab.: Cengiz Topel Cad. Sarnış Sok. No.24/1 Şirinevler
İstanbul-TÜRKİYE
Tel.: (0212) 556 10 07
575 89 70

Top.: Ziya Gökalp Mah. 39. Sok. No.49/B Zeytinburnu
İstanbul-TÜRKİYE
Tel.: (0212) 582 12 79

Habiboğlu®

BAKLAVA ve DONDURMALARI

GEÇMİSTEN GÜNÜMÜZE SÜREGELLEN LEZZET...

Merkez: Türkeli Cad. No: 34/A Kumkapı /İSTANBUL Tel: 0.(212) 517 26 29

Şube: Fevzi Çakmak Bulvarı No: 30 KIRKLARELİ Tel: (0288) 214 94 04

Şube: Fatih Cad. No: 83 BABAESKİ TEL: (0288) 512 13 47 - 512 47 45

Şube: İstanbul Cad. No: 5 LÜLEBURGAZ TEL: (0288) 412 03 24

ELÇİ

SÜRÜCÜ KURSLARI

Dürüst Samimi Ciddi

- İNGİLİZCE DİL KURSLARI
TEL:0.(216) 390 57 77
- BİLGİSAYAR MUHASEBE
TEL:0.(216) 390 57 77
- DERSHANELERİ
• ÖSS - ÖYS
- ANADOLU VE FEN LİSELERİ
TEL: 0.(216) 390 57 78

Garanti Bank. Ustü Pendik - İSTANBUL
Tel: 0.(216) 354 64 86
Fax: 0.(216) 375 66 66
Fatih Bulvarı Sultanbeyli- İSTANBUL
Tel: 0.(216) 398 85 91

FOCUS AJANS
"Profesyonel Dia Çekimi"

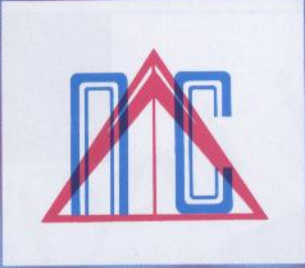
**FOTOĞRAF ve TANITIM
HİZMETLERİ**

Saffet KAYHAN
Millet Caddesi Özbek Süleyman Sok. 5/3
34300 Fındıkzade - İSTANBUL
Tel : (0212) 588 01 73 - 632 23 81
Fax : (0212) 632 23 81

kolü

Biz Sizin İçin Varız

Çobançeşme Mah. Mithatpaşa Cad. Çelik Sok. 25/4 Yenibosna -İST.
Tel: 0.(212) 654 26 22 - 653 97 97 Fax: 0.(212) 653 97 97

Alfa Copy Center

Alfa Copy Center Tic.

S. Ahmet ÇORUH

Renkli Fotokopi

Spiral ve Cilt İşleri

Kopyalama Sistemleri

Fotokopi ve Baskı İşleri

itina ile yapılır...

Kervangeçmez Sk. Dilan İş Merkezi No. 35 Mecidiyeköy - İSTANBUL Tel. (0212) 275 30 65

NUNUK TANITIM DİZGİ VE TASARIM MATBAA PROMOSYON TABELA

“BEN BENİ BİLİRİM ,SİZ BENİ BİLMESENİZDE OLUR.”

NURAY YUMUK

EYÜP YOLU ALTIPARMAK İŞ MERKEZİ NO: 12/18 GAZİOSMANPAŞA - İSTANBUL
TEL: 0.(212) 615 70 02 TEL/FAX: 0.(212) 615 72 23

İPEK

MUFLON ve DERİ

SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ

MERKEZ: Malkoçoğlu Mah. Namık Kemal Cd. No: 59/4 Sultancıtlığı
Gaziosmanpaşa - İSTANBUL

Tel: (0212) 667 82 20 4 hat Fax: (0212) 667 72 13 - 667 82 24

Şube 1 : Tiyatro Cd. Tatlıkuyu Hamam Sk. No: 11/C Beyazıt - İST.

Tel: (0212) 517 28 85 - 518 24 89 Fax: (0212) 517 05 91

Şube 2 : GökalpMah. 48/4 Sk. No: 1/2 Zeytinburnu

Tel: (0212) 664 97 64 - 665 26 16 Fax: (0212) 562 07 26

MELITA DERİ

Konf. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Deri isterseniz

Bize gelin.

Mrk:Yenidoğan Mah. 48. Sok. No: 160/A 34760 Zeytinburnu - İST. Tel: 0.(212) 510 84 83 - 547 69 57

Fax: 0.(212) 558 74 13

Şube : Zübeyde hanım Cad. No:112 Hatboyu 34762 Zeytinburnu - İST. Tel: 0.(212) 546 10 74

ÖZKAL

DERİ SAN VE TİC.LTD. ŞTİ.

egs

Leather Fabrik

YILLARCA SİZİNLE

DERİ BİZDE

DERİ SAN VE TİC.LTD. ŞTİ.

Ziya gökalp Mah. Zübeyde Hanım Cad.
NO: 60/A Zeytinburnu - İSANBUL
Tel: 0.(212) 664 08 47 - 558 85 10

egs

Leather Fabrik

Ziya gökalp Mah. Zübeyde Hanım Cad.
NO: 60/B Zeytinburnu - İSANBUL
Tel: 0.(212) 664 46 81 - 664 46 82

BAYKALLAR

Sigorta

ARACILIK HİZMETLERİ LTD. ŞTİ

- * YANGIN
- * FERDİ KAZA
- * YAT
- * HIRSIZLIK
- * TÜM EV
- * NAKLİYAT
- * KASKO
- * AKARYAKIT SERVİS İSTASYONU
- * TÜM İŞYERİ
- * TRAFİK
- * OTEL
- * İNŞAAT MONTAJ
- * MAKİNA KIRILMASI
- * ELEKTRONİK CİHAZ

Sigortaları poliçelerinde uzman kadrosuyla aklınıza gelebilecek soruları yanıtlamak ve en uygun pirim, en yüksek güvencelerle Sigorta Sektöründe hizmet vermek amacıyla **BAYKALLAR Sigorta ARACILIK HİZMETLERİ LTD. ŞTİ.** 'ni kurdük. Bilgilerinize sunulur.

Çarşıkapı Divan-ı Ali Sok. Kalaycıoğlu İşhanı
No:12 Zemin Kat 34490Beyazıt -İSTANBUL
Tel/Fax: 0.(212) 638 57 79 • 518 96 89

Baskılı sticker

(PVC- KAĞIT)

- * SERİGRAFİ BASKI
- * VAKUM AMBALAJ
- * FREKANS KAYNAK
- * PVC SİLİNDİR KUTU ve

PROMASYON ÜRÜNLERİ

ARMASAN **LTD. ŞTİ.**

TERAZİDERE MAH. GÜNEŞ CAD. SİNAN SOKAK No:6 BAYRAMPAŞA/İSTANBUL
TEL: (0212) 576 11 42 - 577 16 03 - 565 62 24 - 544 08 76 FAX: (0212) 565 67 06

DERİNİN SİMGESİ

YILDIRIM DERİ

ERDOĞAN YILDIRIM

Zübeyde Hanım Cad. Gökalp Mah. 42/1 Sk.
No.4 Zeytinburnu - STANBUL

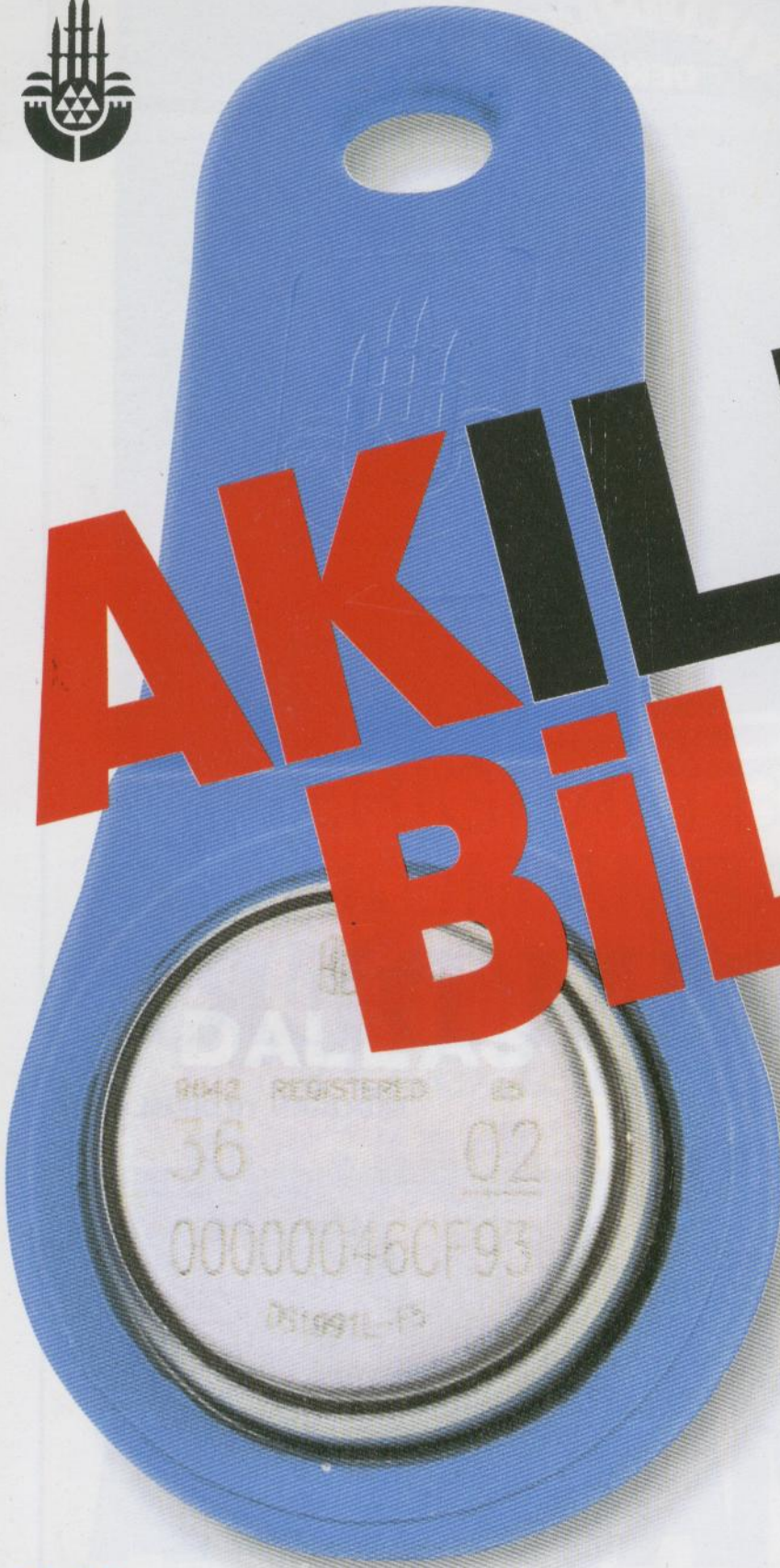
Tel: 0.212 546 21 21-546 27 17-546 47 14-15-16

Fax: 0.212 510 74 72

EKONOMİK
PRATİK
ELEKTRONİK

AKBİL

- Yediden yetmişe herkesin toplu taşıma araçlarında kolayca kullanabildiği, dünyanın ilk ve tek elektronik bileti...
 - Para, jeton, bilet aramadan İETT otobüslerinden, İDO deniz otobüslerine, İDO'dan Hafif Metro'ya, Hafif Metro'dan Hızlı Tramvay'a aktarma kolaylığı...
 - Yolculuk ettiğiniz hattın aracına göre % 10'dan % 50'ye varan indirimli tarifeler. Ekonomik, Pratik, Elektronik ödeme... **AKBİL**
- Çağdaş ve dinamik bir ulaşım için **AKBİL** kullanın.